

مطالعه تطبیقی تعهدات ذی‌نفع و گشاینده اعتبار اسنادی در برابر یکدیگر در عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600) و ماده ۵ قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده امریکا (UCC)

هدی کاشانی‌زاده*

چکیده

اعتبار اسنادی، کاربردی‌ترین و امن‌ترین روش پرداخت در تجارت بین‌المللی محسوب می‌گردد. این ویژگی به همراه پیچیدگی‌های ناشی از آن نسبت به سایر روش‌های پرداخت، موجب شده ضرورت مطالعه و تمرکز بیشتری راجع به آن احساس شود.

این مقاله درصدد است تا با بررسی مقایسه‌ای تعهدات ذی‌نفع و گشاینده اعتبار اسنادی در عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی^۱ به‌مثابه رایج‌ترین مجموعه مقررات در سطح بین‌المللی در زمینه اعتبار اسنادی و ماده ۵ قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده امریکا^۲ به‌عنوان قانون کشوری که در سطح تجارت بین‌الملل به‌نحو مؤثر فعالیت دارد گام‌هایی در جهت شناخت نقاط قوت و ضعف این دو مجموعه مقررات بردارد. در نتیجه، تلاش می‌شود تا کمبودها و ابهامات موجود در عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی که در کشور ما مجری است و به تبع آن، مسائل و مشکلات حقوقی دست‌اندرکاران سیستم اعتبارات اسنادی بررسی و رفع گردد.

*. کارشناس ارشد حقوق خصوصی از دانشگاه علامه طباطبایی hoda.kashanizadeh@gmail.com

1. Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (Ucp 600)

2. Uniform Commercial Code (UCC)

مقدمه

اعتبارات اسنادی به‌عنوان مطمئن‌ترین و عمده‌ترین^۳ روش پرداخت در تجارت بین‌الملل شناخته شده است. اهمیت این موضوع، توجه گسترده به این نوع از روش پرداخت، تلاش در جهت رفع موانع آن، و یافتن راه‌حل‌های بهتر به‌منظور تسهیل امور آن را خاطر نشان می‌سازد. مقرراتی که بر اعتبارات اسنادی صادر از سوی بانک‌های ایرانی حاکم است عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی است که توسط اتاق بازرگانی بین‌المللی تدوین و منتشر شده است. از آنجا که ماده ۵ قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده آمریکا با عنوان «اعتبارات اسنادی» در این زمینه از بعضی ابعاد دقیق‌تر و مفصل‌تر است، با انجام مقایسه میان این دو مجموعه مقررات، درصد هستیم زوایای مبهم و ناقص عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی از جنبه تعهدات ذی‌نفع و گشاینده اعتبار در برابر یکدیگر را دریافته، و از قواعد جامع‌تر^۴ قانون تجارت متحدالشکل آمریکا در جهت رفع آن بهره ببریم. علت انتخاب رابطه حقوقی ذی‌نفع و گشاینده در اعتبارات اسنادی برای بررسی اهمیت این موضوع نسبت به سایر مباحث مربوط به اعتبارات اسنادی (رابطه حقوقی متقاضی گشایش اعتبار و سایر طرف‌های اعتبار اسنادی، رابطه حقوقی بانک‌ها در برابر یکدیگر و رابطه حقوقی ذی‌نفع و سایر بانک‌ها) است؛ چرا که التزام گشاینده در برابر ذی‌نفع، هسته اصلی عملیات اعتبار اسنادی را تشکیل می‌دهد و به خودی خود می‌تواند سازنده یک اعتبار اسنادی باشد؛ ضمن اینکه بحث عملیات اعتبار اسنادی در تمام ابعاد به دلیل وسعت از حوصله این نوشتار خارج است.

مفاهیم

همان‌طور که می‌دانیم اعتبار اسنادی یک نوع روش پرداخت است که به‌موجب آن، گشاینده در برابر ذی‌نفع ملتزم می‌گردد، در برابر ارائه اسناد مطابق با شرایط اعتبارنامه، وجه اعتبار را به وی پرداخت کند. مقصود از گشاینده اعتبار اسنادی، شخصی است که به درخواست متقاضی گشایش اعتبار یا رأساً مبادرت به گشایش اعتبار اسنادی به نفع شخص دیگر می‌کند و ذی‌نفع اعتبار اسنادی، شخصی است که آن اعتبار به نفع وی گشایش یافته است. در این تحقیق سعی شده به این سؤالات پاسخ داده شود که چه وجوه افتراق و تمایزی بین ماده ۵ قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده آمریکا که در زمینه اعتبارات اسنادی است و عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل

۳. چرا که اطمینان و تضمین کافی را برای خریدار و فروشنده به ترتیب در جهت دستیابی به کالا و اعتبار مورد توافق فراهم می‌آورد، نقدینگی را برای خریدار تأمین می‌کند، نماید و در صورت دخالت بانک تأییدکننده، امکان طرح دعوی برای فروشنده در داخل کشور فراهم می‌شود.

۴. در قسمت نتیجه مقاله، علل جامع‌تر بودن قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده آمریکا (UCC) نسبت به عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600) توضیح داده شده است.

اعتبارات اسنادی در زمینه تعهدات ذی‌نفع و گشاینده اعتبار اسنادی در برابر یکدیگر قابل شناسایی است و کدامیک از این مقررات در فراهم ساختن تسهیلات و مزایای بهتر به‌منظور توسعه تجارت به‌خصوص در سطح بین‌الملل، توفیق بیشتری داشته است؟ البته لازم به ذکر است که شأن و جایگاه عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی و قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده آمریکا کاملاً با یکدیگر متفاوت با یکدیگر است. عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی درصدد ایجاد یکپارچگی در رویه‌های تجاری بازرگانان در سطح بین‌الملل است، درحالی‌که قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده آمریکا یک قانون داخلی است که هدفش تأمین مصالح یک کشور از لحاظ تجاری است. آنچه در متن مقاله در مقایسه احکام این دو مجموعه مقررات ارائه می‌شود صرف‌نظر از تفاوت جایگاه این دو مجموعه است.

مطالب این تحقیق در دو گفتار مورد مطالعه قرار می‌گیرد: گفتار اول، تعهدات گشاینده در برابر ذی‌نفع و گفتار دوم، تعهدات ذی‌نفع در برابر گشاینده از این پس، نشانه اختصاری ع.ر.م.ا. به‌جای عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی و نشانه اختصاری ق.ت.م.ا. به‌جای قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده آمریکا به‌کار گرفته می‌شود.

پیش از ورود به بحث اصلی لازم است در ابتدا برخی اصطلاحات و مفاهیم در ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. بررسی شود و بدانیم که دو نقش گشاینده و ذی‌نفع در ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. چگونه تعریف شده‌اند. ماده ۲ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ بانک گشاینده، را چنین تعریف کرده است: «بانک گشاینده یعنی بانکی که اعتباری را بنا به درخواست متقاضی یا از طرف خود گشایش می‌کند».^۵

در تعریف گشاینده، بند ۵-۱۰۲ «الف» ۹ ق.ت.م.ا. مقرر می‌دارد: «گشاینده، یعنی بانک یا شخص دیگری که اعتبارنامه را گشایش می‌کند، اما شامل فردی که برای اهداف شخصی، خانوادگی یا خانوار این تعهد را قبول می‌کند، نمی‌گردد».^۶

طبق بند ۵-۱۰۳ ق.ت.م.ا. که قواعد آمره موجود در ماده ۵ را تعیین کرده، تعریف ارائه شده از گشاینده، تعریفی است که نمی‌توان برخلاف آن توافق کرد. بنابراین از نظر ق.ت.م.ا. هر شخصی به غیر از مصرف‌کننده می‌تواند به‌عنوان گشاینده در عملیات اعتبار اسنادی ایفای نقش کند. «مؤسسات مالی»^۷ به‌عنوان یکی از مصادیق گشاینده در بند ۵-۱۰۲ «الف» ۱۰ مطرح شده است. خارج ساختن مصرف‌کنندگان از تعریف «گشاینده» به‌منظور ممنوع ساختن طلبکاران از استفاده از اعتبارنامه در معاملاتی است که یکی از طرفین آن مصرف‌کننده است و بنابراین،

5. "Issuing bank means the bank that issues a credit at the request of an applicant or on its own behalf."

6. "(9) 'Issuer' means a bank or other person that issues a letter of credit, but does not include an individual who makes an engagement for personal, family, or household purposes."

7. Financial Institutions

مصرف‌کننده، گشاینده اعتبار و طلبکار، ذی‌نفع آن را تشکیل می‌دهند. اگر این اعتبار به‌موجب ماده ۵ به رسمیت شناخته می‌شد اثر آن بی‌دفاع رها کردن مصرف‌کننده در برابر طلبکار بود که این نتیجه برخلاف سیاستی است که قاعده کمیسیون تجارت فدرال^۸ مبتنی بر آن تهیه و تدوین شده است.^۹

این در حالی است که ع.ر.م.ا. ۶۰۰ اساساً به‌جای واژه «گشاینده» از عبارت «بانک گشاینده» استفاده کرده. همان‌طور که گفته شده^{۱۰} رویه اتاق بازرگانی بین‌المللی در چند دهه اخیر نیز حاکی از آن است که موضوع ع.ر.م.ا. صرفاً بانک‌ها و عملیات بانکی است و اجرای مقررات ع.ر.م.ا. در سایر مؤسسات، مستلزم صدور مجوز است.

طبق ماده ۲ ع.ر.م.ا. ۶۰۰: «ذی‌نفع یعنی طرفی که اعتبار به نفع وی گشایش شده است». ق.ت.م.ا. ذی‌نفع را در بند ۵-۱۰۲ «الف» ۳ این‌گونه تعریف کرده است: «ذی‌نفع یعنی شخصی که تحت مفاد اعتبارنامه، حق دارد اسناد مطابق [با مفاد اعتبارنامه] او، توسط گشاینده یا شخص منتخب پذیرش پرداخت^{۱۱} گردد. این اصطلاح شامل شخصی می‌شود که حق برداشت، تحت یک اعتبارنامه قابل انتقال به او انتقال یافته است».^{۱۲} تعریف اخیر، دقیق‌تر و کامل‌تر به‌نظر می‌رسد؛ چرا که حقوق ذی‌نفع و حدود آن به‌موجب اعتبار اسنادی را مشخص کرده است.

اعتبار طبق مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ یعنی «هرگونه ترتیبی، به هر نام یا توصیفی که دربرگیرنده تعهد مشخص و برگشت‌ناپذیر بانک گشاینده نسبت به پذیرش پرداخت اسناد ارائه شده برطبق شرایط اعتبار است».^{۱۳} همچنین بند ۵-۱۰۲ «الف» ۱۰ ق.ت.م.ا. نیز اعتبارنامه را چنین تعریف می‌کند: «اعتبارنامه یعنی تعهد مشخصی به پذیرش پرداخت ارائه اسنادی، به‌وسیله پرداخت یا تحویل یک فقره اعتبار که شرایط بند ۵-۱۰۴ را توسط گشاینده نسبت به ذی‌نفع، بنا به تقاضا یا حساب متقاضی یا در مورد مؤسسه مالی نسبت به خویش یا به حساب خویش تأمین می‌کند».^{۱۴} بنابراین آنچه تشکیل‌دهنده اعتبار اسنادی است تعهد گشاینده در برابر ذی‌نفع به

8. Federal Trade Commission Rules in 16 CFR part 433.

9. The American Law Institute: "Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments", West Publishing Co., p. 581, No. 4.

۱۰. بوالحسنی، اکبر، «مفاهیم اعتبارات اسنادی (Full-Tlex)»، صنعت حمل و نقل، ش ۱۷۲، ۱۳۷۷، ص ۱.

۱۱. تعریف اصطلاح «پذیرش پرداخت» در صفحات بعد آورده شده است.

12. "(3) 'Beneficiary' means a person who under the terms of a letter of credit is entitled to have its complying presentation honored. The term includes a person to whom drawing rights have been transferred under a transferable letter of credit."

۱۳. اتاق بازرگانی بین‌المللی: «مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)»، ترجمه محمد صالح ذوقی، چاپ اول، ۱۳۸۶، ص ۲۴. ضمناً واژه «قطعی» به «مشخص» تغییر یافته است.

14. "(10) 'Letter of credit' means a definite undertaking that satisfies the requirements of Section 5-104 by an issuer to a beneficiary at the request or for the account of an applicant or, in the case of a financial

پذیرش پرداخت در برابر اسناد مطابق با شرایط اعتبارنامه است و همین برای تحقق یک اعتبارنامه کافی است. به عبارت دیگر، ایجاد التزام اعتبار اسنادی هیچ‌گونه وابستگی به وجود قرارداد میان متقاضی گشایش اعتبار و گشاینده ندارد. از این جا است که می‌توان به اهمیت رابطه حقوقی گشاینده و ذی‌نفع اعتبار پی‌برد.

در تعریف ع.ر.م.ا. ۶۰۰ خواندیم که اعتبار یعنی «هرگونه ترتیباتی به هر نام یا توصیفی که دربرگیرنده تعهد مشخص و برگشت‌ناپذیر بانک گشاینده ... است». در این تعریف از واژه «برگشت‌ناپذیر» استفاده شده است. همان‌گونه که می‌دانیم اعتبارات از یک جنبه به دو دسته برگشت‌پذیر و برگشت‌ناپذیر تقسیم می‌شوند. اعتبار برگشت‌پذیر، اعتباری است که در هر زمانی توسط گشاینده قابل رجوع و ابطال است و اعتبار برگشت‌ناپذیر، اعتباری است که این امکان را به گشاینده نمی‌دهد و او تا پایان مهلت اعتبارنامه به تعهد خویش پایبند خواهد بود. به نظر می‌رسد ع.ر.م.ا. ۶۰۰ با درج این واژه در تعریف اعتبار، قصد داشته اعتبارات برگشت‌پذیر را از شمول خود خارج کند. این امر از قرائن موجود در مواد دیگر نیز به دست می‌آید؛ چرا که ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در رابطه با اعتبارات برگشت‌پذیر هیچ‌گونه مقرراتی در نظر نگرفته و مثلاً در مورد اصلاح و لغو یک اعتبار برگشت‌پذیر کاملاً سکوت کرده است. مقایسه مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ع.ر.م.ا. ۵۰۰ نیز این مسئله را آشکارتر می‌سازد. در تعریف ع.ر.م.ا. ۵۰۰ از اعتبار، از واژه «برگشت‌ناپذیر» استفاده نشده و همچنین در ماده ۶ آن عنوان شده که یک اعتبار ممکن است برگشت‌پذیر یا برگشت‌ناپذیر باشد. بنابراین ع.ر.م.ا. ۵۰۰ حاکم بر هر دو نوع از اعتبار بوده است. به‌علاوه ماده ۸ ع.ر.م.ا. ۵۰۰ در خصوص اصلاح یا لغو اعتبار برگشت‌پذیر دارای مقررات خاصی است.^{۱۵} همه این قرائن بر استنباط صورت گرفته از تعریف اعتبار در ع.ر.م.ا. ۶۰۰ صحه می‌گذارد. البته این امر مانع از گشایش یک اعتبار برگشت‌پذیر در چارچوب مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ نیست؛ چرا که به‌موجب ماده ۱ این مجموعه: «... این مقررات برای همه طرف‌های ذی‌ربط الزام‌آور است، مگر اینکه صریحاً در شرایط اعتبار، اصلاح یا مستثنا شده باشد».^{۱۶}

به هر حال ع.ر.م.ا. ۶۰۰ به‌منظور رفع هرگونه شبهه در موارد سکوت اعتبارنامه در ماده ۳ عنوان می‌دارد: «اعتبار برگشت‌ناپذیر تلقی می‌شود، حتی اگر اشاره‌ای به این موضوع نشده باشد».^{۱۷}

institution, to itself or for its own account, to honor a documentary presentation by payment or delivery of an item of value."

۱۵. اتاق بازرگانی بین‌المللی: «مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP500)»، ترجمه محمد صالح ذوقی، چاپ اول، ۱۳۷۳، ص ۲۱.

۱۶. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)، پیشین، ص ۲۳.

۱۷. همان، ص ۲۵.

در تعریف ق.ت.م.ا. از اعتبارنامه، واژه برگشت‌ناپذیر مشاهده نمی‌شود. بنابراین شمول مقررات ق.ت.م.ا. از این جهت از ع.ر.م.ا. ۶۰۰ گسترده‌تر است و اعتبارنامه‌های برگشت‌پذیر را هم دربرمی‌گیرد. اما برای رفع شبهه مذکور در بند ۵-۱۰۶ مقرر شده: «... یک اعتبارنامه برگشت‌پذیر است تنها در صورتی که چنین مقرر کرده باشد». علت این تفاوت در دو مجموعه مقررات آن است که در زمان اصلاح ق.ت.م.ا.، ع.ر.م.ا. ۵۰۰ حاکم بوده و یکی از اهداف اصلاح ق.ت.م.ا. هماهنگی با عرف‌ها و رویه‌های نه فقط داخلی بلکه بین‌المللی بوده است.^{۱۸} به همین دلیل ق.ت.م.ا. از ع.ر.م.ا. ۵۰۰ که هر دو نوع اعتبارات برگشت‌پذیر و برگشت‌ناپذیر را دربرمی‌گرفت، تبعیت کرد.

«پذیرش پرداخت» که در ماده ۲ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ تعریف شده از نظر این مقررات، یعنی: «الف) پرداخت دیداری اگر اعتبار در مقابل پرداخت دیداری قابل استفاده است؛ ب) ایجاد تعهد پرداخت مدت‌دار و پرداخت وجه آن در سررسید، اگر اعتبار در مقابل پرداخت مدت‌دار قابل استفاده است؛ پ) قبولی برات صادر شده توسط ذی‌نفع و پرداخت وجه آن در سررسید، اگر اعتبار در مقابل قبولی قابل استفاده است».^{۱۹}

بند ۵-۱۰۲ «الف» ۸ ق.ت.م.ا. نیز به‌طور مشابه این مفهوم را تعریف کرده است: «پذیرش پرداخت یک اعتبارنامه، یعنی ایفای تعهد گشاینده در اعتبارنامه به پرداخت یا تحویل اعتبار مگر در صورتی که در اعتبارنامه به‌نحو دیگر مقرر شده باشد. پذیرش پرداخت واقع می‌شود اولاً از طریق پرداخت، ثانیاً اگر اعتبارنامه قبولی را مقرر کند از طریق قبولی برات و در سررسید پرداخت آن، یا ثالثاً اگر اعتبارنامه پذیرش یک تعهد مدت‌دار را مقرر دارد از طریق پذیرش آن تعهد و در سررسید ایفای آن».^{۲۰} پس از ارائه این توضیحات مقدماتی، ورود به بحث اصلی مناسب به‌نظر می‌رسد.

گفتار یکم) تعهدات گشاینده اعتبار اسنادی در برابر ذی‌نفع

تعهدات گشاینده اعتبار اسنادی در برابر ذی‌نفع در چهار بند به ترتیب ذیل مورد بررسی قرار می‌گیرد:

18. Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 572.

19. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)، پیشین، ص ۲۴.
ضمناً کلمه «پذیره نویسی» به «قبولی» تغییر داده شده است.

20. "(8) 'Honor' of a letter of credit means performance of the issuer's undertaking in the letter of credit to pay or deliver an item of value. Unless the letter of credit otherwise provides, "honor" occurs (i) upon payment, (ii) if the letter of credit provides for acceptance, upon acceptance of a draft and, at maturity, its payment, or (iii) if the letter of credit provides for incurring a deferred obligation, upon incurring the obligation and, at maturity, its performance."

الف) تعهد گشاینده به پذیرش پرداخت در برابر اسناد مطابق

تعهد اصلی گشاینده در برابر ذی‌نفع، پذیرش پرداخت در برابر اسناد مطابق با مفاد اعتبارنامه است که در مهلت مقرر ارائه شده است. اکنون باید دید این تعهد در مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. چگونه مطرح شده است. طبق ماده ۷ ع.ر.م.ا. ۶۰۰: «الف) به شرط اینکه اسناد مقرر به بانک تعیین شده یا بانک گشاینده ارائه شود و اسناد مذکور مطابق با شرایط اعتبار باشد بانک گشاینده در صورتی ملزم به پذیرش پرداخت است که:

۱. اعتبار در مقابل پرداخت دیداری، مدت‌دار یا قبولی اسناد نزد بانک گشاینده قابل استفاده باشد.

۲. اعتبار در مقابل پرداخت دیداری نزد بانک تعیین شده قابل استفاده باشد و بانک مذکور از پرداخت وجه خودداری کند.

۳. اعتبار در مقابل پرداخت مدت‌دار نزد بانک تعیین شده قابل استفاده باشد و بانک مذکور از تعهد پرداخت مدت‌دار و یا با وجود تعهد پرداخت، از پرداخت وجه در سررسید مقرر خودداری کند.

۴. اعتبار در مقابل قبولی نزد بانک تعیین شده قابل استفاده باشد و بانک تعیین شده از قبولی برات صادر شده عهده خویش خودداری و یا با وجود قبولی برات، از پرداخت وجه در سررسید مقرر خودداری کند؛ و

۵. اعتبار در مقابل معامله نزد بانک تعیین شده قابل استفاده باشد و بانک تعیین شده از معامله خودداری کند ...

پ) ... تعهد بانک گشاینده نسبت به پوشش وجه اعتبار نزد بانک تعیین شده، مستقل از تعهد بانک گشاینده در مقابل ذی‌نفع است».^{۲۱}

اما مقصود از حکم بند «پ» این ماده چه بوده است؟ این بند مقرر می‌دارد که تعهد بانک گشاینده در برابر ذی‌نفع به پذیرش پرداخت، مستقل از تعهد او در برابر بانک منتخب به پوشش است. بنابراین اگر گشاینده به بانک منتخب پوشش دهد این امر موجب برات ذمه او در برابر ذی‌نفع نخواهد شد. ممکن است در شرایطی گشاینده به بانک منتخب پوشش داده باشد، اما با وجود ارائه اسناد مطابق، وی از پذیرش پرداخت امتناع ورزد. در این مورد، گشاینده مکلف است بار دیگر مبلغ اعتبار را در صورت ارائه اسناد مطابق از سوی ذی‌نفع به وی پرداخت کند.

در مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ برای بررسی اسناد جهت پذیرش پرداخت، مهلت تعیین شده است تا تأخیر نامتعارف و بی‌جهت بانک نتواند به منافع ذی‌نفع لطمه وارد سازد و دست‌آویزی برای تأخیر در پرداخت وجوه گردد. در بند «الف» ماده ۱۴ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ مقرر شده است: «... بانک گشاینده

۲۱. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)، پیشین، ص ۲۹.

... به مدت پنج روز بانکی بعد از روز ارائه اسناد فرصت دارد تا مشخص کند که اسناد ارائه شده مطابق با شرایط اعتبار است. این مدت با توجه به سررسید اعتبار یا آخرین روز ارائه اسناد به هیچ وجه کم نمی شود و این تاریخها بر آن تأثیری ندارد».^{۲۲}

همان طور که دیدیم ذی نفع تنها در صورتی نسبت به وجه اعتبار حق پیدا می کند که اسناد مطابق را به گشاینده ارائه دهد. ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در این باره مقررات متعددی دربردارد. ماده ۱۴: «الف) ... بانک گشاینده باید اسناد ارائه شده را بررسی و صرفاً براساس صورت ظاهر اسناد مشخص کند که آیا اسناد ارائه شده مطابق با شرایط اعتبار به نظر می رسند یا نه ...».

بند «الف» ماده ۱۵: «هنگامی که بانک گشاینده اسناد ارائه شده را منطبق با شرایط اعتبار تشخیص دهد، باید اسناد پذیرش را پرداخت کند».

بند «الف» ماده ۱۶: «هنگامی که ... بانک گشاینده تشخیص دهد که اسناد ارائه شده مغایر با شرایط اعتبار است، می تواند از پذیرش ... اسناد خودداری کند».

ماده ۲: «ارائه اسناد مطابق، ارائه ای است که با مفاد شرایط اعتبار، مواد معمول این مقررات و استانداردهای بین المللی عملیات بانکی مطابقت دارد».

ماده ۴: «... قراردادهای مبنای اعتبار به هیچ وجه ارتباطی به بانکها ندارد و تعهدی برای آنها ایجاد نمی کند، به رغم هر اشاره ای که در اعتبار به این گونه قراردادها شده باشد. در نتیجه، تعهد بانک در مورد پذیرش پرداخت، معامله یا هر تعهد دیگری تحت اعتبار، تابع ادعاها یا دفاعیات درخواست کننده اعتبار که ناشی از روابط وی با بانک گشاینده یا ذی نفع است، نخواهد بود. ذی نفع اعتبار تحت هیچ گونه شرایطی نمی تواند از روابط قراردادی موجود بین بانکها یا بین بانک گشاینده و درخواست کننده اعتبار بهره مند شود...».

ماده ۵: «بانکها براساس اسناد عمل می کنند، نه کالا، خدمات یا عملکرد مرتبط با اسناد».^{۲۳}
ماده ۷ نیز که پیش از این آمد نمونه ای از این مقررات است.

همان طور که ملاحظه شد اسناد مطابق، اسنادی هستند که با مواد معمول این مقررات مطابق باشند. ع.ر.م.ا. ۶۰۰ نه تنها لزوم ارائه اسناد مطابق به منظور پذیرش پرداخت را مقرر کرده، بلکه در مورد چگونگی احراز مطابقت اسناد نیز حاوی مقررات مفصلی است. علاوه بر مواد ۳، ۱۴ و ۱۷ که شرایط عمومی پذیرش اسناد را تعیین کرده، مواد ۱۸ تا ۲۸ آن در مورد محتویات اسناد مهم و اینکه در موارد سکوت اعتبارنامه چگونه باید عمل کرد دستورالعمل های مفصلی برای بانکها از جمله بانک گشاینده ارائه کرده است. همچنین در تعریف اسناد تحویل شده عنوان گردیده که این اسناد در صورتی مطابق تلقی می گردند که علاوه بر رعایت مفاد اعتبارنامه و مقررات

۲۲. همان، ص ۳۸.

۲۳. همان، صص ۲۳-۴۳.

ع.ر.م.ا. ۶۰۰، با رویه استاندارد بانکداری بین‌المللی نیز مطابق باشد. بنابراین ع.ر.م.ا. برای احراز مطابقت اسناد، مقررات وسیع و دقیقی را در نظر گرفته است. این خصوصیت به ماهیت این مقررات که چیزی جز عرف‌ها و رویه‌های عملی نیست و هدف آن که متحدالشکل کردن رویه‌ها است، باز می‌گردد. در حقیقت رسالت اصلی ع.ر.م.ا. توجه به رویه‌های بعضاً متعارض عملی (از جمله در زمینه احراز مطابقت اسناد) و ارائه راه‌حل مناسب به‌منظور حذف اختلافات و تعارضات موجود است.

این در حالی است که ماده ۵ ق.ت.م.ا. اساساً وارد جزئیات و مباحث عملی نشده است؛ چرا که شأن این مقررات، رفع ابهامات و اختلافات در رویه عملی نیست و چنان‌که شرح رسمی ق.ت.م.ا. بر این مطلب صحه گذاشته است، تنها به حقوق طرف‌های عملیات اعتبار اسنادی پرداخته و با سکوت عمدی در بسیاری از مباحث، آن را به اصول، قواعد و قوانین مافوق، حقوق عرفی و عرف‌ها و رویه‌های موجود، از جمله عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل در زمینه اعتبارات اسنادی واگذار کرده است.^{۲۴} استنباط نگارنده از قرائن موجود در جای جای شرح رسمی ق.ت.م.ا. آن است که حتی ق.ت.م.ا. به اتکای وجود مقررات روزآمد ع.ر.م.ا. از پرداختن به بسیاری از مباحث چشم‌پوشی کرده است. بنا بر مندرجات شرح رسمی ق.ت.م.ا.، اصلاح اخیر ماده ۵ به‌منظور هماهنگی این مقررات با عرف‌ها و رویه‌های جاری (ع.ر.م.ا. ۵۰۰) صورت گرفته و به‌عنوان مثال، تعهد پرداخت مدت‌دار، مهلت متعارف برای بررسی اسناد، استرداد اسناد و غیرقابل رجوع بودن اعتبار مگر در صورت تصریح خلاف، از آخرین نسخه مقررات ع.ر.م.ا. اقتباس شده است.^{۲۵} طبق مندرجات همان مأخذ، برای حقوق ایالات متحده آمریکا بسیار حائز اهمیت است که با قواعد و رویه‌های بین‌المللی هماهنگ بوده، در جهت مطابقت با تغییرات معمول فناوری و عرف به میزان کافی انعطاف داشته باشد. حقوق ایالات متحده نه تنها با نیازمندی‌ها و مقتضیات این کشور، بلکه با رویه‌های بین‌المللی نیز باید سازگار و هماهنگ باشد.^{۲۶} از آن مهم‌تر اینکه بند ۵-۱۰۸ «ه» مقرر می‌دارد که گشاینده باید رویه استاندارد مؤسسات مالی را که به‌طور منظم، اعتبارنامه گشایش می‌کنند، مورد توجه قرار دهد و شرح رسمی ق.ت.م.ا. در تعریف و توضیح رویه استاندارد، عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی را در صدر سایر عرف‌ها و رویه‌های تشکیل‌دهنده «رویه استاندارد» مطرح می‌کند.^{۲۷}

اما مقررات ماده ۵ ق.ت.م.ا. راجع به تعهد گشاینده در برابر ذی‌نفع به پذیرش پرداخت

24. Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 584, No. 2.

25. *Ibid.*, p. 575.

26. *Ibid.*, p. 527.

27. *Ibid.*, p. 593, No. 8.

چیست؟ بند ۱۰۸۵ در این زمینه مقرر می‌دارد:

«الف) مگر در صورتی که به‌نحو دیگر در بند ۱۰۹۵ مقرر شده باشد، گشاینده اسناد ارائه شده‌ای را که طبق رویه استاندارد مورد اشاره در قسمت «ه» ظاهراً با مفاد و شرایط اعتبارنامه مطابق است، پذیرش پرداخت خواهد کرد. جز در صورتی که در بند ۵-۱۱۳ به‌نحو دیگر مقرر شده باشد و همچنین در صورتی که بدان نحو با متقاضی توافق شود، گشاینده، اسناد ارائه شده‌ای را که به‌نظر نمی‌رسد بدین شکل مطابق باشد، پذیرش پرداخت نخواهد کرد.

ب) گشاینده پس از ارائه، مهلتی متعارف اما نه فراتر از پایان هفت روز تجاری پس از روز دریافت اسناد دارد: ۱) تا پذیرش پرداخت کند، ۲) تا برات را قبول کند یا تعهد مدت‌دار را به عهده بگیرد، آن هم در صورتی که اعتبارنامه مقرر دارد پذیرش پرداخت بیش از هفت روز تجاری پس از ارائه تکمیل گردد، ...

ه) گشاینده، رویه استاندارد مؤسسات مالی را که به‌طور منظم، اعتبارنامه گشایش می‌کنند، در نظر می‌گیرد ...

و) گشاینده بابت موارد آتی مسئول نیست ۱) اجرا یا عدم اجرای قرارداد، ترتیبات یا معامله پایه، ۲) فعل یا ترک فعل دیگران یا ۳) توجه یا علم به رویه یک تجارت خاص به غیر از رویه استاندارد که در قسمت «ه» بدان اشاره شده است.

ز) اگر تعهد تشکیل‌دهنده اعتبارنامه تحت بند ۵-۱۰۲ «الف» ۱۰ شرایط غیراسنادی را دربرگیرد، گشاینده شرایط غیراسنادی را نادیده خواهد گرفت و با آنها به‌نحوی که گویی اساساً اظهار نشده‌اند، برخورد خواهد کرد.

ت) گشاینده‌ای که اسناد ارائه شده را چنان که به‌موجب این ماده مجاز یا لازم است، پذیرش پرداخت کرده: ... ۲) اسناد را فارغ از هرگونه ادعای ذی‌نفع یا ارائه‌کننده، دریافت می‌دارد. ... و ۵) به میزان ایفای تعهدش تحت اعتبارنامه بری الذمه می‌گردد، مگر اینکه گشاینده، اسناد ارائه شده‌ای را پذیرش پرداخت کرده باشد که در آن امضای مورد نیاز ذی‌نفع جعل شده باشد».

همان‌طور که مطالعه شد هم در ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و هم در ق.ت.م.ا. به لزوم رعایت دکترین مطابقت اسناد و اصل استقلال اعتبار اسنادی توسط گشاینده تصریح گردیده است.

طبق بند ۱۰۸۵ «ب»، مهلت بررسی اسناد جهت پذیرش پرداخت یا قبولی برات یا تعهد به پرداخت مدت‌دار، مهلتی متعارف است که از هفت روز تجاری گشایش تجاوز نمی‌کند. این شیوه تعیین مهلت در ق.ت.م.ا. از ع.ر.م.ا. ۵۰۰ اقتباس شده که در ماده ۱۳ آن مقرر شده بود: «بانک گشاینده اعتبار ... جهت بررسی اسناد و تصمیم در خصوص پذیرش ... اسناد ... از مهلت متعارفی

که حداکثر هفت روز بانکی پس از تاریخ دریافت اسناد خواهد بود، برخوردار است.^{۲۸} تنها تفاوت میان آن دو در عبارات «روز تجاری» و «روز بانکی» است که از اهمیت چندانی برخوردار نبوده، هیچ کدام در مقررات ع.ر.م.ا. و در ق.ت.م.ا. تعریف نشده است.^{۲۹}

طبق بند ۵-۱۰۸ «ت» ق.ت.م.ا.: «گشاینده‌ای که اسناد ارائه شده را چنان که به موجب این ماده مجاز یا لازم است پذیرش پرداخت کرده است: ... (۵) به میزان ایفای تعهدش تحت اعتبارنامه بری‌الذمه می‌گردد، مگر اینکه گشاینده، اسناد ارائه شده‌ای را پذیرش پرداخت کند که در آن، امضای مورد نیاز گشاینده جعل شده باشد». بنابراین، ایفای تعهد پذیرش پرداخت در برابر اسناد مطابق از عوامل سقوط تعهد است. اما اگر این ارائه از سوی شخصی غیر از ذی‌نفع یا نماینده یا قائم‌مقام او صورت گیرد و پرداخت هم به او انجام شود تعهد گشاینده در برابر ذی‌نفع همچنان باقی بوده، در برابر او مکلف به پذیرش پرداخت است. در دعوی کلوند/م.اف. جی. کو. به طرفیت بانک بازرگانی مسلمان،^{۳۰} خواهان (که ذی‌نفع اعتبار بود) به نماینده خود دستور داد از جانب او ترتیب ارسال کالاها و تهیه اسناد لازم برای صدور کالاها را بدهد که شامل اسنادی که باید تحت اعتبارنامه ارائه شوند نیز می‌شد. خواهان به نماینده خود، تصویر دستورات متقاضی، جزئیات اعتبارنامه و دستورات مربوط به تهیه کالاها و اسناد را تسلیم کرد. مستخدم این نماینده، اسناد را به گشاینده ارائه کرد. این اسناد با یک برات دیداری همراه بود که به بانک دستور می‌داد پرداخت را به دستور خواهان انجام دهد و توسط مستخدم به نام خواهان امضاء و تأیید شده بود. به هر حال، بانک چکی را در جهت پرداخت در برابر اسناد و برات تسلیم شده که قابل پرداخت به نماینده بود، نه خواهان، صادر کرد. برخلاف رویه گذشته، نماینده، وجه را به خواهان تحویل نداد. در دعوی خواهان علیه بانک گشاینده، دادگاه رأی داد که هیچ‌گونه نیابت صریحی برای دریافت وجه اعتبار به نماینده داده نشده است، اگرچه نیابت اعطایی، نماینده را مجاز به تسلیم اسناد کرده است. دادگاه به علاوه، دریافت که بانک هیچ توجهی به تهیه و تأیید برات توسط مستخدم نماینده نکرده است و در نتیجه، بانک را محکوم به پرداخت وجه اعتبار به خواهان کرد.

اما در صورت جعلی یا متقلبانه بودن اسناد ارائه شده، آیا گشاینده همچنان در برابر ذی‌نفع متعهد به پذیرش پرداخت اسناد مطابق خواهد بود؟ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در مورد استثنای جعل و تقلب بر

۲۸. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP500)، پیشین، ص ۳۴.

29. Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 591, No. 2.

30. *Cleveland Mfg. Co. v. Muslim Commercial Bank Ltd* [1981] 2 Lloyd's Rep. 646 (Q.B.)

به نقل از:

Sarna-Lazar: "Letters of Credit, The Law and Current Practice", Carswell, 1989, p. 327.

لزوم انطباق اسناد در رابطه حقوقی میان گشاینده و ذی‌نفع ساکت است و تنها در ارتباط میان گشاینده و متقاضی اعتبار در ماده ۳۴ مقرر کرده: «بانک هیچ‌گونه تعهد یا مسئولیتی در مورد ... صحت، اصالت، جعل یا اثر حقوقی هرگونه سند ... ندارد ...». اما آیا این بدین معنا است که گشاینده به‌رغم علم به مجعول یا متقلبانه بودن اسناد و داشتن دلایل کافی در این رابطه، همچنان در برابر اسناد مطابق ذی‌نفع مکلف به پذیرش پرداخت است؟ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در این مورد ساکت است. این سکوت در بند «الف» ماده ۱۵ که مقرر می‌دارد: «هنگامی که بانک گشاینده، اسناد ارائه شده را منطبق با شرایط اعتبار تشخیص دهد باید اسناد را پذیرش پرداخت کند» نیز دیده می‌شود. بنابراین به‌نظر می‌رسد گشاینده‌ای که با اسناد مجعول یا متقلبانه مواجه شده است، باید به قوانین و مقررات داخلی مراجعه کرده، بررسی کند که آیا در صورت عدم پذیرش پرداخت اسناد مطابق و البته مجعول یا متقلبانه، که به‌منظور حفظ منافع خود و مشتری صورت گرفته است، می‌تواند معافیت خود را از مسئولیت در دادگاه به اثبات رساند یا خیر. البته این از اصول حقوقی است که بر عمل فاسد، اثری بار نیست و بنابراین ارائه اسناد مجعول یا به‌طور اساسی متقلبانه نمی‌تواند مبنایی برای استحقاق مبلغ اعتبار بوده، بانک را مکلف به پرداخت سازد.

اما همان‌گونه که در بند ۱۰۸۵ «الف» ق.ت.م.ا. خواندیم مقررات بند ۵-۱۰۹ بر تعهد گشاینده در برابر ذی‌نفع نسبت به پذیرش پرداخت، استثنائاتی وارد کرده است. طبق بند ۵-۱۰۹: «الف) اگر اسنادی ارائه شده که در ظاهر آن به‌نظر رسد دقیقاً مطابق با مفاد و شرایط اعتبارنامه است اما سند مورد نیاز مجعول یا به‌طور عمدتاً متقلبانه باشد یا پذیرش پرداخت، تقلب عمدتاً را توسط ذی‌نفع نسبت به گشاینده یا متقاضی تسهیل سازد:

۱. گشاینده، اسناد ارائه شده را پذیرش پرداخت خواهد کرد اگر پذیرش پرداخت توسط اولاً شخص منتخبی که با حسن نیت و بدون اطلاع از جعل یا تقلب عمدتاً اعتبار داده است؛ ثانیاً تأییدکننده‌ای که تأییدش را با حسن نیت پذیرش پرداخت کرده است؛ ثالثاً دارنده با حسن نیت براتی که تحت اعتبار اسنادی کشیده شده و پس از قبولی توسط گشاینده یا شخص منتخب دریافت شده است یا رابعاً واگذار شونده عواید تعهد معوق گشاینده یا شخص منتخب که به‌منظور اعتبار و بدون اطلاع از جعل یا تقلب عمدتاً پس از اینکه تعهد توسط گشاینده یا شخص منتخب به عهده گرفته شد، دریافت شده است؛ درخواست نشده باشد، و
۲. گشاینده‌ای که با حسن نیت عمل می‌کند می‌تواند اسناد ارائه شده را در هر مورد دیگر، پذیرش پرداخت یا عدم پذیرش پرداخت کند.^{۳۱}

31. "(a) If a presentation is made that appears on its face strictly to comply with the terms and conditions of the letter of credit, but a required document is forged or materially fraudulent, or honor of the presentation would facilitate a material fraud by the beneficiary on the issuer or applicant:

قسمت «ب» این بند در ارتباط با دریافت دستور منع پرداخت دادگاه توسط متقاضی به منظور ممانعت از پذیرش پرداخت توسط گشاینده است. بدیهی است در صورت صدور این دستور، گشاینده مکلف به عدم پذیرش پرداخت خواهد بود و این قسمت، نیازی به بحث ندارد. اما تکلیف گشاینده در برابر ذی‌نفعی که اسناد مجعول یا به‌طور عمد متقلبانه ارائه کرده است، به‌موجب قسمت «الف» ۲ تعیین می‌گردد. طبق این حکم، گشاینده در این مورد تکلیفی به پذیرش پرداخت در برابر ذی‌نفع نخواهد داشت.

عامل دیگری که گشاینده را در برابر ذی‌نفع معاف از پذیرش پرداخت اسناد مطابق می‌کند قوه قاهره است که در ماده ۳۶ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ عنوان شده است. البته نیازی به درج این حکم در ع.ر.م.ا. ۶۰۰ نبوده است، چرا که وجود رویه‌های مختلف در این مورد دور از ذهن به‌نظر می‌رسد. قوه قاهره به‌عنوان یک عامل رافع مسئولیت از قواعد عمومی تعهدات است که نیازی به ذکر آن در هر مورد نیست؛ چنانکه ق.ت.م.ا. نیز از این تکرار اجتناب کرده است.

ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در مورد جبران خسارات ذی‌نفع در اثر عدم پذیرش پرداخت ناروا توسط گشاینده مقرراتی دربر ندارد و در صورت حکومت ع.ر.م.ا. بر اعتبارنامه در این رابطه باید به قوانین و مقررات ملی رجوع کرد؛ اما ق.ت.م.ا. در بند ۵-۱۱۱ مقرر می‌دارد: «الف) اگر گشاینده به‌طور ناروا عدم پذیرش پرداخت کند یا پیش از ارائه، تعهد خود را به پرداخت پول تحت اعتبارنامه انکار کند ذی‌نفع، قائم‌مقام یا شخص منتخبی که از جانب خودش ارائه را انجام می‌دهد، می‌تواند از گشاینده مبلغی را که موضوع عدم پذیرش پرداخت یا انکار [تعهد] است، دریافت دارد. اگر تعهد گشاینده، تحت اعتبارنامه پرداخت پول نباشد، مدعی می‌تواند ایفای تعهد خاص را دریافت دارد یا به انتخاب مدعی، مبلغی برابر با ارزش ایفای تعهد از گشاینده وصول کند. در هریک از این حالات، همچنین مدعی می‌تواند خسارات مستقیم، نه تبعی را دریافت کند. مدعی مکلف نیست برای اجتناب از خساراتی که ممکن است از گشاینده تحت این بند مورد انتظار باشد، طرح دعوی کند، اما با اینکه مکلف به این کار نیست، اگر مدعی از خسارات اجتناب کند، مبلغ خساراتی که از آن اجتناب شده باید از دریافتی مدعی از گشاینده کاسته شود...»

د) گشاینده ... که تحت قسمت‌های «الف» ... مسئول شناخته شده، منافع مبالغی را که

(1) the issuer shall honor the presentation, if honor is demanded by (i) a nominated person who has given value in good faith and without notice of forgery or material fraud, (ii) a confirmer who has honored its confirmation in good faith, (iii) a holder in due course of a draft drawn under the letter of credit which was taken after acceptance by the issuer or nominated person, or (iv) an assignee of the issuer's or nominated person's deferred obligation that was taken for value and without notice of forgery or material fraud after the obligation was incurred by the issuer or nominated person; and

(2) the issuer, acting in good faith, may honor or dishonor the presentation in any other case."

به موجب آن مدیون است از تاریخ عدم پذیرش پرداخت ناروا یا تاریخ مناسب دیگر خواهد پرداخت.

ه) دستمزد متعارف و کیل مدافع و سایر هزینه‌های دادخواهی باید به محکوم‌له در دعوی که در آن جبران خسارت تحت این ماده خواسته شده است، داده شود.^{۳۲}

ب) تعهد به ابلاغ موارد مغایرت در برابر اسناد غیرمنطبق

در صورتی که گشاینده پس از بررسی دریابد که اسناد ارائه شده با مفاد اعتبارنامه مغایرت دارد و تا پایان مهلت اعتبار نیز اسناد مطابقی به او ارائه نگردد، تعهد پذیرش پرداخت ساقط خواهد شد. اما آیا در صورت ارائه اسناد غیرمنطبق نیز گشاینده تعهدی در برابر ذی‌نفع خواهد داشت؟ بله، گشاینده متعهد است موارد مغایرت را به اطلاع ذی‌نفع برساند.

ماده ۱۶ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در این باره مقرر می‌دارد: «... پ) هنگامی که ... بانک گشاینده تصمیم به رد اسناد بگیرد باید موضوع را طی اطلاعیه‌ای به ارائه‌کننده اسناد اطلاع دهد. اطلاعیه مذکور باید حاوی این مطالب باشد: ۱) عدم پذیرش ... اسناد توسط بانک؛ ۲) مغایرت‌هایی که بانک به استناد آنها از پذیرش اسناد ... خودداری کرده است؛ ۳ - ۱) بانک اسناد را تا دریافت دستورهای بعدی ارائه‌کننده نزد خود نگهداری می‌کند یا، ۳ - ۲) بانک گشاینده، اسناد را تا دریافت اعلام موافقت درخواست‌کننده مبنی بر قبول اسناد و موافقت با قبولی مذکور یا دریافت دستورهای بعدی از ارائه‌کننده اسناد قبل از موافقت با قبول اسناد نزد خود نگهداری می‌کند، یا ۳-۳) بانک در مورد استرداد اسناد اقدام می‌کند، یا ۳-۴) بانک بر طبق دستورهای قبلی رسیده از ارائه‌کننده

32. "(a) If an issuer wrongfully dishonors or repudiates its obligation to pay money under a letter of credit before presentation, the beneficiary, successor, or nominated person presenting on its own behalf may recover from the issuer the amount that is the subject of the dishonor or repudiation. If the issuer's obligation under the letter of credit is not for the payment of money, the claimant may obtain specific performance or, at the claimant's election, recover an amount equal to the value of performance from the issuer. In either case, the claimant may also recover incidental but not consequential damages. The claimant is not obligated to take action to avoid damages that might be due from the issuer under this subsection. If, although not obligated to do so, the claimant avoids damages, the claimant's recovery from the issuer must be reduced by the amount of damages avoided. The issuer has the burden of proving the amount of damages avoided. In the case of repudiation the claimant need not present any document...

(d) An issuer, nominated person, or adviser who is found liable under subsection (a), (b), or (c) shall pay interest on the amount owed thereunder from the date of wrongful dishonor or other appropriate date.

(e) Reasonable attorney's fees and other expenses of litigation must be awarded to the prevailing party in an action in which a remedy is sought under this article."

اقدام می‌کند.

ت) اطلاعیه درخواست شده در بند «پ» ماده ۱۶ باید از طریق مخابرات راه دور یا در صورت عدم امکان، از طریق دیگر وسایل مخابراتی سریع، به‌نحوی که دیرتر از پایان پنجمین روز بانکی بعد از ارائه اسناد نباشد، ارسال شود.

ث) ... بانک گشاینده می‌تواند پس از ارسال اطلاعیه مندرج در قسمت ۳-۱ و ۳-۲ از بند «پ» ماده ۱۶ در مورد استرداد اسناد به ارائه‌کننده آن اقدام کند.

ج) بانک گشاینده ... در صورت رعایت نکردن مفاد این ماده از ادعای عدم تطبیق اسناد با شرایط اعتبار محروم خواهد شد.

چ) هنگامی که بانک گشاینده از پذیرش اسناد ... خودداری و با رعایت مفاد این ماده موضوع را اعلام کند، حق مطالبه وجه پرداخت شده به‌علاوه بهره مربوط را خواهد داشت.»

علت لزوم مطلع کردن ارائه‌کننده از موارد مغایرت این است که او با آگاهی از آن موارد، از مهلت باقی‌مانده برای اصلاح و ارائه مجدد اسناد به بانک استفاده کند و در راستای تحقق همین هدف، برای اطلاع موارد مغایرت در ماده ۱۴ مهلت پنج روزه تعیین شده است. ضمانت اجرای عدم ایفای تعهد مذکور و محروم کردن ذی‌نفع از این فرصت، لزوم پذیرش پرداخت از جانب گشاینده است.

ق.ت.م.ا. در بند ۱۰۸۵ درباره تعهد به ابلاغ موارد مغایرت مقرر داشته است: «... ب) گشاینده پس از ارائه، مهلت متعارفی، نه فراتر از پایان هفت روز تجاری پس از روز دریافت اسناد را دارا است: ... ۳) تا به ارائه‌کننده در مورد مغایرت‌های موجود در اسناد ارائه شده اطلاع دهد.

ج) مگر در موردی که به‌نحو دیگر در قسمت «د» مقرر شده باشد، گشاینده از ادعای مغایرت به‌عنوان مبنای عدم پذیرش پرداخت ممنوع است اگر اطلاع به موقع داده نشده باشد، یا از ادعای هرگونه مغایرتی که در اعلامیه بیان نشده، ممنوع است اگر اطلاع به موقع داده شده باشد.

د) قصور در صدور اطلاعیه‌ای که در قسمت «ب» تعیین شده یا [کوتاهی در] ذکر تقلب، جعل یا انقضا در اطلاعیه، گشاینده را به‌عنوان مبنای عدم پذیرش پرداخت از ادعای تقلب یا جعل، چنانکه در بند ۵-۱۰۹ «الف» توضیح داده شده یا انقضای اعتبارنامه پیش از ارائه ممنوع نمی‌سازد ...

ح) گشاینده‌ای که اسناد ارائه شده را عدم پذیرش پرداخت کرده، اسناد را باز خواهد گرداند یا آنها را در دسترس ارائه‌کننده نگاه خواهد داشت و اطلاعیه‌ای با همین مضمون به او خواهد فرستاد.»

لزوم اطلاع دادن موارد مغایرت توسط گشاینده و ممنوعیت از ادعای عدم مطابقت در موارد مذکور از مقررات ع.ر.م.ا. برگرفته شده است. پیش از این در برخی دعاوی همچون «فلگ‌شپ»

کرویسس ال تی دی به طرفیت نیوانگلند مرچنتس نشنال بنک» و «وینگ آن بنک ال تی دی به طرفیت امریکن نشنال بنک و تراست کامپنی»^{۳۳} استدلال می‌شد که اگر ذی‌نفع زمانی اسناد را به بانک تحویل داده باشد که امکان اصلاح اسناد در صورت مغایرت و ارائه مجدد آن وجود نداشته، دیگر گشاینده متعهد به اطلاع موارد مغایرت نخواهد بود. حکم اخیر ق.ت.م.ا. استدلال صورت گرفته در این پرونده‌ها را رد می‌کند و لزوم اطلاع موارد مغایرت را به ذی‌نفع به‌طور مطلق مقرر می‌سازد.^{۳۴} البته همان‌گونه که خواندیم در سه مورد برای عدم اطلاع، ضمانت اجرایی در نظر گرفته نشده است یا به عبارت دیگر بانک مکلف به اطلاع نخواهد بود و آن، ارائه اسناد پس از انقضای مهلت و مجعول بودن یا به‌طور عمده متقلبانه بودن سند است. همان‌گونه که مطالعه شد ع.ر.م.ا. ۶۰۰ نه تنها در مورد مجعول یا متقلبانه بودن اسناد، بلکه در مورد ارائه آنها خارج از مهلت نیز ساکت است. سه مورد اخیر را نمی‌توان از موارد مغایرت موجود در اسناد تلقی کرد. بنابراین به‌نظر می‌رسد ع.ر.م.ا. ۶۰۰ همانند ق.ت.م.ا. در این سه مورد، قصد متعهد کردن گشاینده را در خصوص اطلاع دادن به ذی‌نفع نداشته است.

همان‌طور که توضیح داده شد، مهلت تعیین شده در ق.ت.م.ا. برگرفته از ع.ر.م.ا. ۵۰۰ است^{۳۵} که اکنون با تجدیدنظر در ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و تغییر مهلت به پنج روز بانکی از عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی دور مانده است. اما در مورد مهلت بررسی اسناد، نکته‌ای که به تفاوت میان حکم ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. عمق می‌بخشد آن است که مهلت هفت روزه، یک مهلت اطمینان‌بخش نیست. مدت زمانی که در آن گشاینده باید اطلاعیه عدم پذیرش اسناد را بدهد مدت متعارفی است که از هفت روز تجاوز نخواهد کرد. بنابراین، در موردی که تعداد اسناد بسیار کم است (مثلاً در مورد اعتبارات اسنادی تضمینی) مدت متعارف کمتر از هفت روز خواهد بود. اگر گشاینده تصمیم بگیرد که اسناد را در اولین روز رد کند، موظف است ذی‌نفع را نسبت به آن در مدت کوتاهی که احتمالاً همان روز منظور است، آگاه سازد و اگر به‌گونه دیگری عمل کند بر اطلاعیه موارد مغایرت اثری بار نخواهد شد. این حکم بدین مسئله توجه داشته که ذی‌نفعی که اسناد را در مدت کوتاهی پیش از تاریخ انقضا ارائه می‌کند با این خطر مواجه است که هیچ‌گاه فرصت اصلاح اسناد را پیدا نکند.^{۳۶}

33. *Flagship Cruises Ltd. v. New England Merchant's Nat. Bank*, 596 F 2d 699 (1st Cir. 1972) and *Wing On Bank Ltd. v. American Nat. Bank & Trust Co.*, 457 F 2d 328 (5th Cir. 1972)

به نقل از:

Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 592, No. 3

34. *Ibid.*

35. *Ibid.*, p. 591, No. 2.

36. *Ibid.*, p. 592, No. 4.

برای تشخیص متعارف بودن مدت باید عملکرد اشخاصی که در حرفه بررسی اسناد مشغول هستند به خصوص بانک‌ها را بررسی کرد. اینکه متقاضی هنوز به گشاینده، پرداخت را انجام نداده یا موجودی حساب متقاضی برای پوشش مبلغ برات کافی نیست نمی‌تواند مبنایی برای تمدید مهلت باشد. البته مهلت گشاینده ممکن است به وسیله شرطی در اعتبارنامه افزایش یا کاهش یابد؛ چرا که این حکم به موجب بند ۵-۱۰۳ یک قاعده آمره شناخته نشده است.

برخلاف بند «پ» ماده ۱۶ ع.ر.م.ا. ۶۰۰، لزوم اعلام عدم پذیرش اسناد در اطلاعیه موارد مغایرت به ذی‌نفع در بند ۵-۱۰۸ «ب» ق.ت.م.ا. مقرر نشده است. به نظر می‌رسد از نظر ق.ت.م.ا. عدم پذیرش اسناد در اطلاعیه موارد مغایرت، مستتر است و تصریح به آن لازم نیست.

به هر حال باید توجه داشت که در مورد ارسال اطلاعیه موارد مغایرت در مهلت، به موجب ماده ۳۵ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ «بانک هیچ‌گونه تعهد یا مسئولیتی در مورد پیامدهای ناشی از تأخیر، مفقود شدن، اشتباه بودن یا سایر اشتباهات پیش آمده در جریان ارسال هرگونه پیام یا تحویل نامه‌ها و اسناد ندارد، البته در صورتی که پیام‌ها، نامه‌ها و اسناد مذکور برطبق دستورهای مندرج در شرایط اعتبار ارسال شده باشند و یا در غیاب وجود دستور مشخص در شرایط اعتبار رأساً درخصوص ارسال و تحویل سند، نامه و پیام اقدام کرده باشد، ندارد...». همچنین طبق بند «ب» ماده ۳۷ ع.ر.م.ا. ۶۰۰: «بانک گشاینده ... هیچ‌گونه تعهد یا مسئولیتی در خصوص عدم اجرای دستوراتی که داده است به عهده نمی‌گیرد حتی اگر خود، بانک مذکور را انتخاب کرده باشد». بنابراین در صورتی که ابلاغ‌کننده در ابلاغ اطلاعیه قصور ورزد، گشاینده مسئول نخواهد بود، مگر اینکه در این عدم ابلاغ، قصور گشاینده نیز دخیل باشد. ق.ت.م.ا. نیز به نحو دیگر در بند ۵-۱۰۸ «و» ۲ همین مطلب را تأیید می‌کند: «گشاینده مسئول نیست از بابت: ... ۲) فعل یا ترک فعل دیگران...».

همچنین در صورت بروز فورس ماژور، تعهد به اطلاع دادن موارد مغایرت از عهده گشاینده ساقط خواهد شد. این قاعده از قواعد عمومی تعهدات است که نیازی به قید آن در ماده ۳۶ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ نبوده است.

ج) تعهد به انتقال اعتبار قابل انتقال در صورت درخواست ذی‌نفع

چنانکه می‌دانیم در اعتبارات اسنادی قابل انتقال، ذی‌نفع امکان پیدا می‌کند که با انتقال اعتبار، حقوق ناشی از اعتبار را به شخص دیگری که معمولاً عرضه‌کننده کالاها به او است، منتقل سازد. انتقال اعتبار بدین نحو با واگذاری منافع متفاوت است که در قسمت بعد بدان خواهیم

پرداخت. همچنین باید توجه داشت که اعتبارنامه قابل انتقال^{۳۷} با اعتبارنامه قابل معامله^{۳۸} یکی نیست. اگرچه اعتبارات اسنادی ذاتاً قابل انتقال نیستند اما براتی که به موجب آن صادر می‌گردد، قابل انتقال است.^{۳۹} در یک اعتبار قابل معامله، ذی‌نفع می‌تواند برات را بر گشاینده صادر کرده، آن را به نام شخصی دیگر ظهننویسی کند و به همراه اسنادی که به موجب اعتبار، مورد نیاز بوده به او تحویل دهد تا او اسناد را به گشاینده ارائه و وجوه را دریافت کند.^{۴۰}

به منظور حمایت از متقاضی‌ای که به ذی‌نفع مورد نظر اعتماد کرده، حقوق اعتبارات اسنادی از دیرباز ذی‌نفع را از انتقال حقوق برداشت یا مطالبه پرداخت تحت اعتبارنامه به اشخاص ثالث منع کرده است.^{۴۱} یک اعتبار، قابل انتقال نیست مگر اینکه این خصوصیت در اعتبارنامه درج شده باشد. در یک فرض، انتقال اعتبار، بدون گشایش یک اعتبار قابل انتقال، امکان‌پذیر خواهد بود و آن موردی است که اعتبار پس از گشایش، با رضایت همه طرف‌ها به یک اعتبار قابل انتقال اصلاح شود.^{۴۲}

در صورتی که ذی‌نفع بخواهد از امتیاز اعتباری که به نفع او گشایش شده است بهره‌برداری کند باید از گشاینده درخواست انتقال اعتبار به شخص معینی را بکند. اما آیا گشاینده به موجب این درخواست مکلف به انتقال خواهد شد؟ سؤال دیگری که درصدد پاسخ به آن هستیم این است که در مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. چه احکام و شرایطی بر انتقال اعتبار حاکم است؟

بند «ب» ماده ۳۸ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ مقرر می‌دارد: «اعتبار قابل انتقال، اعتباری است که قابل انتقال بودن آن مشخصاً در اعتبار ذکر شود. اعتبار قابل انتقال ممکن است بنا به درخواست ذی‌نفع (ذی‌نفع اول) کلاً یا جزئاً در اختیار ذی‌نفع دیگر (ذی‌نفع دوم) قرار گیرد». همچنین در بند «الف» همین ماده مقرر شده است: «بانک هیچ‌گونه تعهدی به انتقال اعتبار ندارد، مگر به ترتیب و در حدودی که صریحاً با آن موافقت کرده باشد».^{۴۳}

مقصود ع.ر.م.ا. از موافقت صریح بانک نسبت به انتقال اعتبار چیست؟ آیا همان رضایتی است که به هنگام گشایش اعتبار قابل انتقال ابراز کرده است؟ عده‌ای بر این عقیده‌اند که رضایت گشاینده به صدور یک اعتبار قابل انتقال او را در برابر درخواست انتقال از سوی ذی‌نفع متعهد

37. transferable letter of credit

38. negotiable letter of credit

39. Farnsworth-E.Allan, Honnold-John: "Commercial Law, Cases and Materials", University Case Book Series, 1975, p. 355.

40. Sarna-Lazar, *op.cit.*, p. 7-9.

41. Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 600, No. 1.

42. Sarna-Lazar, *op.cit.*, p. 7-11.

۴۳. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)، پیشین، ص ۶۹

سازد. استدلال آنها بدین نحو است که وقتی متقاضی از بانک درخواست گشایش اعتبار قابل انتقال کرده، بانک می‌تواند شروط خاصی را برای انتقال اعتبار تعیین کند و یا اینکه صدور چنین اعتباری را نپذیرد. گشایش اعتبارنامه قابل انتقال، بدون تعیین محدودیت‌هایی برای انتقال، مانع از آن می‌شود که گشاینده بتواند در برابر درخواست ذی‌نفع از انتقال اعتبار امتناع ورزد.^{۴۴} در صورتی که خلاف این امر صادق باشد ارزش اعتبار قابل انتقال به‌منظور تأمین مالی معاملات تقلیل می‌یابد؛^{۴۵} زیرا هرچند به درخواست ذی‌نفع برای صدور یک اعتبار قابل انتقال پاسخ گفته شده اما او برای تکیه بر این نوع اعتبار و برنامه‌ریزی براساس آن از اطمینان خاطر لازم برخوردار نخواهد بود.

در مقابل، نظر دیگر این است که گشایش اعتبار قابل انتقال برای ذی‌نفع حقی قطعی نسبت به انجام آن در برابر گشاینده ایجاد نمی‌کند؛ چرا که با تصریح ماده ۳۸ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ «بانک هیچ‌گونه تعهدی به انتقال اعتبار ندارد، مگر به ترتیب و در حدودی که صریحاً با آن موافقت کرده باشد». بنابراین اگر شرایطی که بانک برای انتقال تعیین کند برای طرف‌های دیگر قابل پذیرش نباشد درخواست انتقال رد می‌شود. این حکم همچنین بدین معنا است که بانک نمی‌تواند بدون دلیل از پذیرش درخواست امتناع کند، اما حق دارد انتقال را منوط به تحقق شرایطی کند که از نظر او ضروری است.^{۴۶} بنابراین جای هیچ‌گونه تعجب نیست که در دعوی بنک نگار/بندونزیا ۱۹۴۶ به طرفیت (لاریزا) سنگاپور پی‌تی‌ای،^{۴۷} رأی داده شده است که امتناع بانک از انتقال اعتبار برخلاف مقررات نیست. قضاوت اخیر به استناد ماده ۴۶ ع.ر.م.ا. بازبینی شده در سال ۱۹۷۴ صورت گرفته بود که مضمون این ماده در ماده ۳۸ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ موجود است. در رأی مذکور آمده است که این واقعیت که اعتبار به‌صورت قابل انتقال گشایش شده، رضایت به درخواست انتقالی که متعاقباً صورت گرفته است تلقی نمی‌شود. البته طبق همین رأی، حق بانک به رد درخواست انتقال به‌طور مطلق و بدون مقید کردن آن به شرایطی خاص مورد پذیرش قرار نگرفته است.

اما آیا وضعیت یک اعتبار قابل انتقال تحت ق.ت.م.ا. نیز به همین ترتیب است؟ بند ۵-۱۱۲ ق.ت.م.ا. مقرر می‌دارد:

الف) مگر در صورتی که به‌نحو دیگری در بند ۵-۱۱۳ مقرر شده باشد [و] مگر در صورتی که

44. Sarna-Lazar, *op.cit.*, p. 7-15.

45. اشمیتوف- کلايو. ام: «حقوق تجارت بین‌الملل»، ترجمه بهروز اخلاقی و دیگران، سمت، چاپ اول، ۱۳۷۸، جلد دوم، ص ۶۶۹.

46. Sarna-Lazar, *op.cit.*, p. 7-15.

47. *Bank Negara Indonesia 1946 v. Lariza (Singapore) Pte*, [1988] 1 A.C. 583

Sarna-Lazar, *op.cit.*, p. 7-14.

به نقل از:

اعتبارنامه مقرر دارد که قابل انتقال است، حق ذی‌نفع نسبت به برداشت یا به‌نحو دیگر مطالبه ایفای تعهد تحت اعتبارنامه نمی‌تواند انتقال یابد.

ب) حتی اگر یک اعتبارنامه مقرر دارد که قابل انتقال است، ممکن است گشاینده از شناسایی یا ترتیب اثر دادن به انتقال امتناع ورزد اگر: (۱) انتقال برخلاف قانون قابل اجرا باشد؛ یا (۲) انتقال‌دهنده یا انتقال‌گیرنده در رعایت هرگونه ضرورتی که در اعتبارنامه قید شده یا هر ضرورت دیگری مربوط به انتقال که توسط گشاینده تحمیل شده و تحت شمول رویه استاندارد مورد اشاره در بند ۵-۱۰۸ «ه» است یا به‌نحو دیگری که تحت آن اوضاع و احوال متعارف است، کوتاهی کرده باشد.^{۴۸}

بنابراین از نظر ق.ت.م.ا. فقط در دو صورت یک اعتبار قابل انتقال خواهد بود: (۱) در صورتی که تحت شمول بند ۵-۱۱۳ قرار گیرد و (۲) در صورتی که به‌موجب اعتبارنامه، قابل انتقال باشد. انتقال اعتباری که در بند ۵-۱۱۳ راجع به آن مقرراتی وضع شده، انتقال به‌موجب قانون است که در تحقق آن نه گشاینده نقشی ایفا می‌کند و نه به درخواست ذی‌نفع انجام می‌شود. لذا در این انتقال قهری بحث از تعهد گشاینده به انتقال در برابر ذی‌نفع موضوعاً منتفی است.

صورت دوم قابلیت انتقال یک اعتبارنامه طبق بند ۵-۱۱۲ ق.ت.م.ا. آن است که در اعتبارنامه به قابلیت انتقال آن تصریح شده باشد. اما در این صورت نیز به‌موجب قسمت «ب» همین بند، گشاینده تحت شرایطی مکلف به انتقال اعتبارنامه نخواهد بود. همان‌طور که خواندیم در صورت عدم ترتیب اثر دادن به ضروریات تعیین شده توسط گشاینده، او تعهدی به انتقال اعتبار نخواهد داشت. ضروریاتی چون اطلاع به‌موقع، پرداخت کارمزد و تحویل اعتبارنامه به گشاینده یا شخص دیگری که انتقال را کنترل می‌کند. اما به این مسئله باید توجه کرد که اختیار تعیین قیود و شرایط برای انتقال اعتبار، این حق را به گشاینده نمی‌دهد که به‌طور کلی از شناسایی انتقالات تحت اعتبارنامه اجتناب ورزد. گشاینده‌ای که تمایل دارد کلیه انتقالات را انکار کند نباید گشایش

48. "(a) Except as otherwise provided in Section 5-113, unless a letter of credit provides that it is transferable, the right of a beneficiary to draw or otherwise demand performance under a letter of credit may not be transferred.

(b) Even if a letter of credit provides that it is transferable, the issuer may refuse to recognize or carry out a transfer if:

(1) the transfer would violate applicable law; or

(2) the transferor or transferee has failed to comply with any requirement stated in the letter of credit or any other requirement relating to transfer imposed by the issuer which is within the standard practice referred to in Section 5-108(e) or is otherwise reasonable under the circumstances."

اعتبار قابل انتقال را بپذیرد.^{۴۹}

چنانکه مطالعه شد قیود و شرایطی که توسط گشاینده برای انتقال اعتبار در زمان درخواست تعیین می‌گردد نباید فراتر از عرف و رویه استاندارد موجود باشد و در صورتی که رویه‌ای در این زمینه وجود نداشته باشد با توجه به شرایط آن مورد خاص، نباید نامتعارف و نامعقول به نظر برسد. این نکته، وجه افتراق ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. در زمینه انتقال اعتبارات است؛ چراکه ع.ر.م.ا. هیچ‌گونه محدودیتی در این زمینه برای بانک گشاینده در نظر نگرفته است. روشن است که ق.ت.م.ا. عادلانه‌تر و مدبرانه‌تر حکم کرده است. البته باید توجه داشت طبق بند ۵-۱۱۲ «ب» ق.ت.م.ا. در صورتی که گشاینده، شرایط انتقال اعتبار را در اعتبارنامه تعیین کند نیازی به مطابقت آن با عرف و رویه حاکم نیست و می‌تواند نامتعارف نیز باشد.^{۵۰}

تفاوت دیگری که میان احکام ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. در زمینه انتقال اعتبارات وجود دارد آن است که در ق.ت.م.ا. برخلاف ع.ر.م.ا. ۶۰۰ به انتقال جزئی اشاره‌ای نشده است. به هر حال، سکوت ق.ت.م.ا. به معنای ممنوعیت انتقال جزئی نیست. همان‌طور که می‌دانیم انتقال جزئی رایج‌تر است به این ترتیب که ذی‌نفع با انتقال بخشی از مبلغ اعتبار به شخصی که کالاها را از او خریداری کرده، مابقی وجه را با ارائه اسناد مطابق توسط آن شخص به‌عنوان سود حاصل از فروش کالاها به متقاضی، برداشت می‌کند.

در ماده ۳۸ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ بانک انتقال‌دهنده تعریف شده است: «بانک تعیین شده‌ای است که اقدام به انتقال اعتبار کرده یا در اعتبار قابل استفاده توسط هر بانکی، بانکی است که از طرف بانک گشاینده اعتبار مشخصاً مجاز به انتقال اعتبار شده و اعتبار را منتقل کند. بانک گشاینده می‌تواند بانک انتقال‌دهنده نیز باشد».^{۵۱}

ق.ت.م.ا. تعریفی از بانک انتقال‌دهنده ارائه نکرده و در بند ۵-۱۱۲ تنها شخصی که به‌عنوان انتقال‌دهنده نام برده شده، گشاینده است. با وجود این در شرح رسمی این بند می‌خوانیم: «گشایش یک اعتبارنامه قابل انتقال با رضایت متقاضی، در حقیقت توافقی میان گشاینده و متقاضی نسبت به مجاز ساختن ذی‌نفع به انتقال حقوق برداشت خود و مجاز کردن شخص منتخب به شناسایی و ترتیب اثر دادن به انتقال، ...» است.^{۵۲} بنابراین در این زمینه میان ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. اختلافی دیده نمی‌شود.

ع.ر.م.ا. ۶۰۰ همچنین در رابطه با انتقال اعتبار دارای مقررات جزئی‌تر و عملی‌تر دیگری در

49. Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 600, No. 1.

50. *Ibid.*

51. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)، پیشین، ص ۷۰.

52. Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 600, No. 2.

ماده ۳۸ است:

«... پ) کلیه هزینه‌های صورت گرفته ... در ارتباط با انتقال اعتبار را ذی‌نفع باید پرداخت کند، مگر آنکه توافق دیگری در زمان انتقال اعتبار به عمل آمده باشد.
ت) اعتبار می‌تواند به بیش از یک ذی‌نفع دوم منتقل شود، مشروط بر اینکه حمل یا برداشت تدریجی از اعتبار مجاز باشد ...

ث) هرگونه درخواست انتقال اعتبار باید قید کند که اصلاحیه‌های اعتبار تحت چه شرایطی می‌تواند به ذی‌نفع دوم ابلاغ شود. این شرایط باید به‌روشنی در اعتبار منتقل شده قید گردد. ...
ج) اعتبار منتقل شده باید به درستی کلیه شرایط اعتبار، از جمله تأیید اعتبار، را در صورت وجود به استثنای موارد زیر منعکس کند: (۱) مبلغ اعتبار؛ (۲) هرگونه بهای واحد ذکر شده در اعتبار؛ (۳) تاریخ انقضاء؛ (۴) مهلت ارائه اسناد و (۵) آخرین تاریخ حمل یا دوره حمل که هریک از اینها یا همه اینها می‌تواند کاهش یابد یا محدود شود.

ح) ذی‌نفع اول حق دارد سیاهه و برات خود را جایگزین سیاهه و برات ذی‌نفع دوم کند به این شرط که مبلغ آن بیش از مبلغ تصریح شده در شرایط اعتبار نباشد. در صورت جایگزینی سیاهه و برات به ترتیب فوق، ذی‌نفع اول می‌تواند در خصوص برداشت مابه‌التفاوت سیاهه خود و سیاهه ذی‌نفع دوم در صورت وجود اقدام کند.

خ) اگر ذی‌نفع اول که باید سیاهه و براتش را جایگزین سیاهه و برات ذی‌نفع دوم کند از این کار با اولین درخواست خودداری ورزد یا اگر سیاهه‌های ارائه شده توسط ذی‌نفع اول مغایرت‌هایی داشته باشد که در اسناد ارائه شده توسط ذی‌نفع دوم وجود ندارد و ذی‌نفع اول با اولین درخواست اقدام به رفع آنها نکند، بانک انتقال‌دهنده حق خواهد داشت اسناد رسیده از ذی‌نفع دوم را بدون اینکه مسئولیت بیشتری در مقابل ذی‌نفع اول داشته باشد به بانک گشاینده اعتبار تسلیم کند...»^{۵۳}

در مقابل، ق.ت.م.ا. (در بند ۵-۱۰۷ «د») تنها به همین میزان وارد جزئیات شده است که: «... مفاد ابلاغیه به ذی‌نفع منتقل‌الیه می‌تواند با هر ابلاغیه‌ای به ذی‌نفع انتقال‌دهنده متفاوت باشد تا حدودی که به‌وسیله اعتبارنامه، تأیید، اصلاح یا اطلاعیه دریافت شده توسط شخصی که چنین ابلاغ می‌کند، مجاز شده باشد».^{۵۴}

چنانکه پیش از این توضیح داده شد ع.ر.م.ا. که با هدف ارائه عرف غالب و به‌منظور

۵۳. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)، پیشین، ص ۷۰.

54. "(d) ... The terms in the notice to the transferee beneficiary may differ from the terms in any notice to the transferor beneficiary to the extent permitted by the letter of credit, confirmation, amendment, or advice received by the person who so notifies. "

متحدالشکل کردن رویه‌های موجود تدوین شده است طبیعتاً باید در حوزه اجرا به‌طور وسیع‌تری وارد شود. در مقابل، ق.ت.م.ا. که چنین شأنی برای خود قائل نیست و برخلاف ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در موضوعات فوق، حکمی ارائه نکرده، آن را به عرف و رویه حاکم از جمله ع.ر.م.ا. واگذار کرده است.

در صورتی که گشاینده به‌رغم اجرای شروط توسط ذی‌نفع یا منتقل‌آلیه از شناسایی انتقال اعتبار خودداری کند و یا بدون در نظر گرفتن هرگونه شرطی که ذی‌نفع یا منتقل‌آلیه به اجرای آن مبادرت نکنند از پذیرش درخواست انتقال اعتبار سرباز زند، چه مسئولیتی متوجه او خواهد بود؟ در صورت حاکمیت ع.ر.م.ا. ۶۰۰ بر اعتبارنامه مربوط، پاسخ را باید در قوانین و مقررات ملی حاکم جستجو کرد، اما ق.ت.م.ا. گشاینده مستنکف را ملزم به جبران خسارت کرده است. طبق بند ۵-۱۱۱ «ج»: «اگر ... گشاینده تعهدی را که تحت شمول قسمت «الف» یا «ب» قرار نمی‌گیرد نقض کند، شخصی که این تعهد در برابر او است می‌تواند خسارات ناشی از این نقض را دریافت کند که شامل خسارات مستقیم می‌گردد، نه تبعی ...». ^{۵۵} چنانکه مطالعه شد قسمت «الف» و «ب» این بند، مربوط به پذیرش پرداخت و عدم پذیرش پرداخت ناروا توسط گشاینده است. بنابراین کوتاهی در ایفای تعهد انتقال اعتبار، تحت شمول این قسمت قرار می‌گیرد. در پایان، ذکر این نکته لازم است که بانک گشاینده طبق بند «ب» ماده ۳۸ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و بند ۵-۱۰۸ «و» ۲ ق.ت.م.ا. در صورت کوتاهی شخص منتخب در شناسایی و ترتیب اثر دادن به انتقال اعتبار، مسئولیتی در برابر ذی‌نفع نخواهد داشت. همچنین در صورتی که انجام انتقال به‌موجب بروز قوای قاهره میسر نگردد طبق ماده ۳۶ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و قواعد عمومی تعهدات، مسئولیتی متوجه گشاینده نخواهد بود.

د. تعهد به شناسایی واگذاری عواید به غیر

پیش از شروع بحث باید وجه تمایز میان واگذاری منافع با انتقال اعتبار را شناخت. در انتقال اعتبار، منتقل‌آلیه، قائم‌مقام و جانشین ذی‌نفع است و نه تنها صاحب حقوق وی خواهد شد بلکه شرایط استیفای آن حقوق نیز باید توسط وی اجرا گردد. به‌عنوان مثال، منتقل‌آلیه به‌منظور اجرای شرایط اعتبار باید برات و سیاهه تجاری‌ای را که توسط او امضا شده به گشاینده تحویل دهد،

55. (c) If an adviser or nominated person other than a confirmer breaches an obligation under this article or an issuer breaches an obligation not covered in subsection (a) or (b), a person to whom the obligation is owed may recover damages resulting from the breach, including incidental but not consequential damages, less any amount saved as a result of the breach. To the extent of the confirmation, a confirmer has the liability of an issuer specified in this subsection and subsections (a) and (b)."

درحالی که شخصی که منافع اعتبار به او واگذار شده، اجرای چنین شرایطی را برعهده ندارد و تنها پس از ارائه اسناد مطابق با اعتبارنامه توسط ذی نفع، نسبت به برداشت وجه اعتبار اقدام می کند.

حال سؤال این است که تحت مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. آیا ذی نفع در واگذاری عواید ناشی از اعتبارنامه مجاز است؟ در صورت مثبت بودن پاسخ، آیا شروط و قیودی برای اجرای این حق وجود دارد؟ آن شرایط کدام است؟

ماده ۳۹ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ مقرر می دارد: «صرف اینکه اعتباری فاقد عنوان قابل انتقال باشد به حق ذی نفع در واگذاری عواید که به موجب قانون حاکم به دست آورده است و یا خواهد آورد خللی وارد نمی کند. این ماده فقط ناظر به واگذاری مطالبات (عواید حاصل از اعتبار) است و ارتباطی به حقوق مربوط به اجرای کار تحت اعتبار ندارد».^{۵۶} این ماده بدون اینکه تلاشی در جهت وضع مقررات و ایجاد محدودیت‌هایی در زمینه واگذاری عواید داشته باشد این موضوع را به قوانین و مقررات ملی حاکم سپرده است.

در مقابل بند ۵-۱۱۴ ق.ت.م.ا. به عنوان یک قانون ملی در ارتباط با واگذاری عواید چنین مقرر داشته است:

«الف) در این بند «عواید یک اعتبارنامه» یعنی [پول] نقد، چک، برات قبول شده، یا فقره‌ای دیگر از اعتبار که از طریق پذیرش پرداخت یا دادن اعتبار توسط گشاینده یا هر شخص منتخب تحت اعتبارنامه پرداخت یا تحویل شده است. این اصطلاح شامل حقوق برداشت ذی نفع یا اسنادی که توسط ذی نفع ارائه شده، نمی گردد.

ب) ذی نفع می تواند حقوق خود نسبت به تمام یا بخشی از عواید اعتبارنامه را واگذار کند. ذی نفع می تواند این کار را پیش از ارائه [اسناد] به عنوان واگذاری کنونی حقوق خود برای دریافت منافع، منوط به رعایت مفاد و شرایط اعتبارنامه انجام دهد.

ج) گشاینده یا شخص منتخب ملزم نیست واگذاری عواید یک اعتبارنامه را به رسمیت بشناسد تا زمانی که به این واگذاری رضایت دهد.

د) گشاینده یا شخص منتخب هیچ تعهدی به دادن رضایت یا امتناع از آن نسبت به واگذاری عواید یک اعتبارنامه ندارد، اما اگر شخصی که عواید به او واگذار شده اعتبارنامه را تصرف کند و آن را نشان دهد و ارائه اعتبارنامه شرط پذیرش پرداخت باشد، نمی توان به طور غیرمستدل از رضایت امتناع کرد...».^{۵۷}

۵۶. مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP600)، پیشین، ص ۳۳.

57.(a) In this section, "proceeds of a letter of credit" means the cash, check, accepted draft, or other item of value paid or delivered upon honor or giving of value by the issuer or any nominated person

چنانکه مطالعه شد در برابر عدم ورود ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در بحث واگذاری عواید و سپردن آن به حقوق ملی کشورها ق.ت.م.ا. در این زمینه مقررات نسبتاً مفصلی را در نظر گرفته است. بند ۵-۱۱۴ «الف»، با تعریف عواید اعتبارنامه، مجدداً تأکید کرده که این اصطلاح، حق اجرای مفاد و شرایط اعتبارنامه را دربر نمی‌گیرد. قسمت «ب» صریحاً واگذاری عواید اعتبارنامه توسط ذی‌نفع پس از گشایش آن و پیش از تحقق عواید را معتبر شناخته است. این بند، رویه حاکم بر واگذاری عواید را پذیرفته است.^{۵۸} قسمت «ج» و «د» با مقرر کردن لزوم رضایت گشاینده و شخص منتخب به واگذاری عواید اعتبارنامه، در مقایسه با مقررات سابق، با رویه‌های ملی و بین‌المللی شناخته شده همگام‌تر شده‌اند. هنگامی که اطلاعیه واگذاری عواید دریافت می‌شود، طبیعتاً لازم است گشاینده فرم توافق را امضا کند که این رویه در ماده ۵ ق.ت.م.ا. بیان شده است. در جایی که به‌عنوان شرط پذیرش پرداخت باید اعتبارنامه ارائه شود و شخصی که منافع به او واگذار شده، اعتبارنامه را به گشاینده یا شخص منتخب تحویل می‌دهد، خطر پرداخت مجدد که متوجه گشاینده یا شخص منتخب است، کاهش می‌یابد. بنابراین قسمت «د» مقرر می‌کند در چنین شرایطی گشاینده یا شخص منتخب نمی‌تواند بدون دلیل از رضایت نسبت به واگذاری عواید خودداری کند.^{۵۹} اما نکته‌ای که در قسمت «د» بند ۵-۱۱۴ وجود دارد این است که تنها در صورتی که شخصی که عواید به او واگذار شده اعتبارنامه را در تصرف خود داشته و آن را تسلیم کند، گشاینده برای عدم شناسایی این واگذاری ناگزیر از داشتن دلیل است و در غیر این صورت می‌تواند حتی بدون دلیل از شناسایی واگذاری عواید خودداری کند. علت آن است که از نظر این بند، عدم ارائه اعتبارنامه توسط شخصی که منافع به او واگذار شده دلیلی کافی برای معتبر نشناختن این واگذاری است و در صورت انجام این ارائه، لزوم مستدل کردن استتکاف از پذیرش این واگذاری مطرح می‌گردد.

در صورتی که گشاینده به‌رغم ارائه اعتبارنامه توسط شخصی که منافع به او واگذار شده است

under the letter of credit. The term does not include a beneficiary's drawing rights or documents presented by the beneficiary.

(b) A beneficiary may assign its right to part or all of the proceeds of a letter of credit. The beneficiary may do so before presentation as a present assignment of its right to receive proceeds contingent upon its compliance with the terms and conditions of the letter of credit.

(c) An issuer or nominated person need not recognize an assignment of proceeds of a letter of credit until it consents to the assignment.

(d) An issuer or nominated person has no obligation to give or withhold its consent to an assignment of proceeds of a letter of credit, but consent may not be unreasonably withheld if the assignee possesses and exhibits the letter of credit and presentation of the letter of credit is a condition to honor..."

58. Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 602, No. 1.

59. *Ibid.*, p. 603, No. 2.

بدون دلیل از شناسایی این واگذاری امتناع ورزد، مکلف به جبران خسارات متضرر است. طبق بند ۵-۱۱۱ «ج»: «اگر ... گشاینده تعهدی را که تحت شمول قسمت «الف» یا «ب» قرار نمی‌گیرد، نقض کند شخصی که این تعهد در برابر او است می‌تواند خسارات ناشی از این نقض را دریافت دارد که شامل خسارات مستقیم می‌گردد، نه تبعی ...».

گفتار دوم) تعهدات ذی نفع در برابر بانک گشاینده

آنچه یک اعتبار اسنادی را تشکیل می‌دهد آن است که گشاینده در برابر ذی نفع تعهد می‌کند در صورت ارائه اسناد تعیین شده در مهلت مقرر که مطابق با مفاد اعتبارنامه باشد، وجه اعتبار را در اختیار او قرار دهد. اگرچه ذی نفع به موجب قرارداد پایه تعهداتی در برابر خریدار دارد، اما در برابر گشاینده می‌تواند از فرصتی که در اختیار او گذاشته شده استفاده کند و با تحویل اسناد مطابق، اعتبار را برداشت کند و یا اینکه توجهی به این امکان پیش آمده نکند. او در این باره اختیار تام داشته، تعهدی در برابر گشاینده ندارد. بنابراین گشایش یک اعتبار اسنادی به خودی خود برای ذی نفع تعهدآور نیست. اما سؤال این است که هرگاه ذی نفع به دعوت گشاینده پاسخ مثبت دهد و اسناد را در مهلت مقرر به او تسلیم کند آیا از این زمان هم مسئولیتی متوجه او نخواهد بود؟

آیا ذی نفع ملتزم می‌گردد که اسناد ارائه شده مطابق با مفاد اعتبارنامه باشد و در صورت کشف موارد مغایرت پس از پرداخت، گشاینده به استناد نقض این التزام می‌تواند به ذی نفع مراجعه کند؟ بسیار واضح است که ذی نفع چنین التزامی به گشاینده نمی‌دهد. اعطای حق رجوع به گشاینده به استناد وجود مغایرت در اسناد پس از پذیرش پرداخت، برخلاف هدف تجاری اعتبارات اسنادی است که در آن یک واسطه پرداخت قابل اعتماد و متمکن میان فروشنده و خریدار به خدمت گرفته می‌شود.^{۶۰}

طبق ماده ۱۶ ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در صورتی که ظرف مهلت ۵ روز بانکی از تاریخ ارائه اسناد، بانک موارد مغایرت را به اطلاع ذی نفع نرساند از «ادعای عدم تطبیق اسناد با شرایط اعتبار محروم خواهد شد». چگونه ممکن است از یک طرف، ذی نفع از چنان حمایتی برخوردار باشد که نتیجه تأخیر در بررسی اسناد و تصمیم‌گیری در مورد مطابقت یا عدم مطابقت آن، محروم کردن گشاینده از ادعای وجود موارد مغایرت در اسناد باشد و از طرفی دیگر گشاینده بتواند به‌رغم پذیرش پرداخت در هر زمانی به استناد ارائه اسناد غیرمنطبق وجوه پرداختی را مسترد دارد؟ به موجب ماده ۱۶ حق گشاینده نسبت به ادعای موارد مغایرت در اسناد نه از تاریخ پذیرش

60. Brindle- Michael, Cox- Raymond: "Law of Bank Payments", Sweet &Maxell, third edition, 2004, p. 696.

پرداخت بلکه چه بسا از مدتها قبل از آن یعنی از تاریخ انقضای مهلت پنج روز بانکی ساقط می‌گردد. این حکم نشان‌دهنده آن است که ذی‌نفع هیچ‌گونه التزامی به گشاینده نسبت به مطابق بودن اسناد نمی‌دهد و گشاینده باید پیش از پذیرش پرداخت در مهلت مقرر، دقت کافی را در اسناد اعمال کند تا در صورت وجود مغایرت و عدم پذیرش آنها توسط متقاضی، متضرر نگردد. مطالعه یک دعوی در این رابطه خالی از فایده نیست. در دعوی *مایکل دوایل و شرکا ال تی دی* به طرفیت *بانک مونترال*^{۶۱} بانک خوانده، اسنادی را دریافت کرد که آنها را مطابق تشخیص داد و با تأیید آنها بدون قید و شرط، برات‌های ذی‌نفع را قبول کرد. گشاینده پس از آن به ذی‌نفع اطلاع داد که مغایرت‌هایی در یکی از اسناد (گواهی سلامت) وجود دارد. دادگاه رأی داد که در این مورد بانک نه حق مراجعه به ذی‌نفع را دارد و نه می‌تواند متقاضی را ملزم به پذیرش آن اسناد سازد. به‌طورکلی، تحت هیچ شرایطی بانک حق ندارد آنچه را پرداخته از ذی‌نفع بازپس گیرد، مگر در مورد جعل در اسناد. با وجود این، نظرهایی نیز در کتب حقوقی مشاهده می‌شود که برای گشاینده، حق رجوع قائل شده‌اند.^{۶۲}

به‌موجب بند ۵-۱۰۸ «ت» ۴ ق.ت.م.ا. «ت» گشاینده‌ای که اسناد ارائه شده را چنانکه به‌موجب این ماده مجاز یا لازم دانسته شده، پذیرش پرداخت کرده است ... (۴) مگر در صورتی که به‌نحو دیگری در بندهای ۵-۱۱۰ و ۵-۱۱۷ مقرر شده باشد از استرداد پول پرداخت شده یا اعتبار دیگری که اشتباهاً داده شده ممنوع است، البته تا حدودی که اشتباه به مغایرت‌های موجود در اسناد [یا ارائه] مربوط می‌شود و در ظاهر اسناد ارائه شده، نمایان است ...»^{۶۳} بنا بر این ق.ت.م.ا. در این مورد نص صریح دارد.

در کنار این حقیقت که ذی‌نفع در برابر گشاینده ملتزم به ارائه اسناد مطابق نیست تا در صورت نقض آن گشاینده بتواند به او رجوع کند به‌موجب بند ۵-۱۱۰ «الف»: «در صورتی که اسناد ارائه شده پذیرش پرداخت گردد، ذی‌نفع ملتزم می‌گردد: (۱) در برابر گشاینده، هر شخص دیگری که ارائه به او صورت می‌گیرد و متقاضی که هیچ‌گونه تقلب و جعلی از نوعی که در بند ۵-۱۰۹ «الف» توضیح داده شد، وجود ندارد. ...»^{۶۴} مقصود از حکم اخیر آن بوده که در صورت

61. *Michael Doyle & Assoc. Ltd. v. Bank of Montreal*
Sarna-Lazar, *op.cit.*, p. 3-28

به نقل از:

62. Brindle- Michael, Cox- Raymond, *op.cit.*, p. 697.

63. "(i) An issuer that has honored a presentation as permitted or required by this article: ...

(4) except as otherwise provided in Sections 5-110 and 5-117, is precluded from restitution of money paid or other value given by mistake to the extent the mistake concerns discrepancies in the documents or tender which are apparent on the face of the presentation; ..."

64. "(a) If its presentation is honored, the beneficiary warrants:

نقض تعهد توسط ذی‌نفع، گشاینده می‌تواند وجوهی را که به او پرداخت کرده مسترد دارد. مؤید این مطلب بند ۵-۱۰۸ «ت» ۴ است؛ چرا که در صورت نقض التزام به‌موجب بند ۵-۱۱۰، استرداد اعتبار توسط گشاینده مجاز دانسته شده است.^{۶۵} بنابراین در عین حال که تحت بند ۵-۱۰۹ ق.ت.م.ا. گشاینده تحت هر شرایطی در صورت پذیرش پرداخت اسناد معمول یا اسنادی که به‌طور اساسی متقابلانه است، می‌تواند به متقاضی مراجعه کرده، و از او پوشش بگیرد، این امکان نیز برای او فراهم شده که به ذی‌نفع مراجعه کند. بنابراین در فرضی که متقاضی ورشکسته شده و گشاینده نمی‌تواند از او پوشش بگیرد با مراجعه به ذی‌نفع وجوه پرداختی را از او بازپس خواهد گرفت. جعلی یا متقابلانه بودن اسناد، این مسئله را برای گشاینده به همراه می‌آورد که او وثیقه خود را که همان اسناد و کالاهای ارسالی است از دست می‌دهد. گشاینده علاوه بر استرداد وجوه، خسارات خود را نیز می‌تواند از ذی‌نفع دریافت دارد که ماده ۵ ق.ت.م.ا. به‌طور خاص در این رابطه مقرراتی در نظر نگرفته است.

ع.ر.م.ا. ۶۰۰ در مورد با امکان مراجعه بانک به ذی‌نفع به‌موجب ارائه اسناد متقابلانه یا معمول مقرراتی ندارد و همان‌طور که اشاره شد آن را به حقوق داخلی کشورها واگذار کرده است. اما از آنجا که بر عمل فاسد اثری بار نیست و ایجاد حق نمی‌کند، به‌نظر می‌رسد همان‌طور که بانک در برابر ذی‌نفع تکلیفی به پرداخت ندارد، می‌تواند وجوه پرداختی را بنا بر ایفای ناروا مسترد کند. به هر حال، این مطلب مغایرتی با عدم مسئولیت بانک در برابر متقاضی به‌موجب پرداخت در قبال اسناد معمول یا متقابلانه ندارد.

چنانکه در بند ۵-۱۱۰ «ب» مقرر شده است: «التزامات قسمت «الف» مضاف بر التزاماتی است که تحت مواد ۳، ۴، ۷ و ۸ به‌علت ارائه یا انتقال اسنادی که تحت پوشش هر یک از این مواد قرار می‌گیرد، ایجاد می‌گردد».^{۶۶} ماده ۳ ق.ت.م.ا. در رابطه با اسناد تجارتي، ماده ۴ در مورد سپرده‌ها و وصولی‌های بانکی، ماده ۷ در مورد اسناد مالکیت و ماده ۸ در رابطه با اسناد بهادار سرمایه‌گذاری است که به‌طور کلی، التزاماتی را برای ارائه‌کننده یا انتقال‌دهنده اسناد مقرر ساخته است. قواعد جبران خسارات ناشی از نقض این التزامات نیز در همان مواد در نظر گرفته شده است.

(1) to the issuer, any other person to whom presentation is made, and the applicant that there is no fraud or forgery of the kind described in Section 5-109(a); ..."

۶۵. اگرچه بند ۵-۱۱۰ تخصیصی بر حکم بند ۵-۱۰۸ «ت» ۴ نیست (چرا که بند ۵-۱۰۸ «ت» ۴ ناظر به مغایرت‌های موجود در اسناد است اما بند ۵-۱۱۰ ناظر به وجود جعل و تقلب در اسناد است و از این جهت درج آن در بند اخیر به‌عنوان یک استثنا نادرست می‌نماید اما هدف از این عمل آن بوده که ضمانت اجرای حکم بند ۵-۱۱۰ که همانا استرداد وجوه پرداختی از ذی‌نفع است، تعیین گردد.

66. "(b) The warranties in subsection (a) are in addition to warranties arising under Article 3, 4, 7, and 8 because of the presentation or transfer of documents covered by any of those articles."

اما مقصود از بند ۵-۱۱۷ که به موجب آن گشاینده می تواند وجوه پرداختی به ذی نفع را مسترد دارد، قسمت «الف» آن است که مقرر می دارد: «گشاینده ای که ارائه ذی نفع را پذیرش پرداخت می کند قائم مقام ذی نفع به همان میزان است؛ گویی که گشاینده متعهد ثانوی تعهد پایه ای است که در برابر ذی نفع وجود داشته ...».^{۶۷} بنابراین گشاینده می تواند آنچه را به ذی نفع پرداخت کرده از متقاضی دریافت دارد.^{۶۸}

نتیجه

حقوق حاکم بر تعهدات ذی نفع و گشاینده اعتبار اسنادی در برابر یکدیگر در مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت و در این مقایسه، موارد اجمال، سکوت و اختلاف آن مقررات نسبت به یکدیگر آشکار گردید.

به هر حال باید پذیرفت که ع.ر.م.ا. در تدوین مقررات فعلی ق.ت.م.ا. در مورد اعتبارات اسنادی تأثیر قابل توجهی داشته و طبق شرح رسمی ق.ت.م.ا. اساساً یکی از اهداف اصلاح ق.ت.م.ا. هماهنگی با عرفها و رویه های نه فقط داخلی بلکه بین المللی بوده است^{۶۹} و به همین دلیل است که در این بررسی تفاوت چشم گیری میان مقررات این دو مجموعه دیده نشده است. همچنین چنانکه پیش از این ذکر شد این مطلب صریح، شرح رسمی ماده ۵ ق.ت.م.ا. است که احکام متعددی از این ماده از ع.ر.م.ا. اقتباس گردیده است.

این دو مجموعه مقررات شأن و جایگاه متفاوتی نسبت به یکدیگر دارند؛ به طوری که اگرچه هر کدام به حق بر کرسی خود خوش نشسته، اما هیچ یک در موقعیت و مقام دیگری نمی تواند مطلوب و مقبول واقع شود. آیا مقررات ق.ت.م.ا. می تواند به عنوان عرفها و رویه های متحدالشکل در زمینه اعتبارات اسنادی، مجموعه ای کامل و ارزنده تلقی شود؟ و آیا ع.ر.م.ا. ۶۰۰ که در مباحثی چون تقلب و جعل و واگذاری منافع سکوت کرده، قابلیت آن را دارد که به عنوان یک قانون داخلی کارکرد مناسبی داشته باشد؟ به علاوه، آیا مقرراتی که به این درجه کاربردی و

67. "(a) An issuer that honors a beneficiary's presentation is subrogated to the rights of the beneficiary to the same extent as if the issuer were a secondary obligor of the underlying obligation owed to the beneficiary ..."

۶۸. باید توجه داشت که مباحث مطرح شده در این گفتار، فارغ از مواردی است که بانکها برای خود حق رجوع به ذی نفع را در اعتبارنامه در نظر می گیرند تا در صورت عدم پذیرش اسناد از سوی متقاضی، گشایش اعتبار بتوانند مبالغ پرداختی را مسترد کنند. در این موارد، دلیل ابرازی بانکها این است که کمیسیون دریافتی آنان به موجب گشایش اعتبار اسنادی، برای پذیرش ریسک عدم مطابقت اسناد کافی نیست. برگرفته از:

Mugasha- Agasha: "The Law of Letters of Credit and Bank Guarantees", The Federation Press, first edition, 2003, p. 234.

69. Uniform Commercial Code, 2005 Official Text with Comments, *op.cit.*, p. 572.

عملی بوده، بنابراین، نیازمند دفعات بازبینی بیشتری است، می‌تواند در جایگاه یک قانون داخلی به راحتی و به سرعت مورد اصلاح و تجدیدنظر قرار گیرد؟ روشن است که پاسخ این سؤالات منفی است.

اما در صورتی که در پی جوابی برای این سؤال باشیم که کدام یک از دو مجموعه مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. در زمینه تعهدات ذی نفع و گشاینده اعتبارات اسنادی در برابر یکدیگر، الهام بخشی مناسب برای قانونگذار و بانک ایرانی است و از این جهت جامع تر و کارا تر محسوب می‌شود باید آن دو را از ابعاد مختلف مورد مقایسه و بررسی قرار داد:

الف) سرعت

به نظر نمی‌رسد نقاط افتراق مذکور در مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. ناظر به تعهدات ذی نفع و گشاینده اعتبار در برابر یکدیگر در سرعت انجام عملیات اعتبار اسنادی تأثیرگذار باشد. مدت هفت روز تجارتي در ق.ت.م.ا. و پنج روز بانکی در ع.ر.م.ا. ۶۰۰ برای بررسی اسناد نمی‌تواند دلیلی بر انجام سریع تر عملیات اعتبار اسنادی تحت مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ تلقی شود؛ زیرا مهلت بررسی اسناد به موجب ق.ت.م.ا.، مهلت متعارفی است که از هفت روز کاری تجاوز نمی‌کند. بنابراین در مواردی - چنانکه در متن تحقیق توضیح داده شد - ممکن است این مدت متعارف از پنج روز نیز کوتاه تر باشد. در هر حال، به نظر می‌رسد مهلت ثابت پنج روز بانکی برای طرف‌های اعتبار اسنادی مناسب تر باشد؛ چرا که به متقاضی و ذی نفع امکان پیش بینی دقیق تر میزان سرعت فرایند عملیات اعتبار اسنادی را می‌دهد و همچنین برای بانک‌ها اطمینان خاطر بیشتری در انجام عملیات بانکی مربوط به همراه می‌آورد.

ب) امنیت

اگرچه ق.ت.م.ا. در عرصه روابط حقوقی بانک‌ها با یکدیگر و با متقاضی گشایش اعتبار، تمهیداتی را به منظور جلوگیری از تضییع حقوق و منافع آنان اندیشیده است، اما در روابط حقوقی میان گشاینده و ذی نفع اعتبار، مقررات خاصی بدین منظور مشاهده نمی‌شود و از این نظر ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. یکسان عمل کرده‌اند.

ج) هزینه

به نظر نمی‌رسد وجوه افتراق موجود میان احکام ع.ر.م.ا. ۶۰۰ و ق.ت.م.ا. در زمینه تعهدات ذی نفع و گشاینده اعتبار در برابر یکدیگر در میزان هزینه‌بری عملیات اعتبار اسنادی تأثیرگذار باشد.

د- در نظر گرفتن حقوق و تعهدات عادلانه

برتری ق.ت.م.ا. نسبت به ع.ر.م.ا. ۶۰۰ از لحاظ در نظر گرفتن حقوق و تعهدات عادلانه برای ذی نفع و گشاینده اعتبار اسنادی در بحث انتقال اعتبار قابل انکار نیست؛ چرا که به موجب بند ۱۱۲-۵ ق.ت.م.ا. قیود و شرایطی که توسط گشاینده برای انتقال اعتبار در زمان درخواست تعیین می گردد نباید فراتر از عرف و رویه استاندارد موجود باشد و در صورتی که رویه‌ای در این زمینه وجود نداشته باشد با توجه به شرایط آن مورد خاص، نباید نامتعارف و نامعقول به نظر رسد. این در حالی است که ع.ر.م.ا. ۶۰۰ هیچ گونه محدودیتی در این زمینه برای بانک گشاینده در نظر نگرفته است.

هـ) میزان ورود به جزئیات

دانستیم که مقررات ع.ر.م.ا. ۶۰۰ بدین جهت که مجموعه‌ای از عرف‌ها و رویه‌ها است دارای ویژگی‌هایی است که نمی‌توان آن را از یک قانون ملی، همانند قانون تجارت متحدالشکل ایالات متحده، انتظار داشت. ع.ر.م.ا. ۶۰۰ به دلیل طبیعت خاص خود، در مسائل عملی و کاربردی دارای مقررات نسبتاً مفصلی است، در حالی که ق.ت.م.ا. این گونه نیست. این تدبیر از این جهت که با سکوت در زمینه‌های عملی و عرفی، فضا برای تغییر و پیشرفت در عرصه عملیات اعتبار اسنادی باز گذاشته شده به راستی بجا بوده است. با وجود این، اختلافات و تعارضات عملی نیز باید به طریقی حل و فصل شود و سکوت و رها کردن آن در دستان بازرگانان نمی‌تواند منجر به رفع خود به خودی اختلافات گردد. ق.ت.م.ا. و شرح رسمی آن به این مسئله نیز توجه داشته و در موارد متعدد، حل مسائل را به قواعد دیگری چون اصول کلی حقوقی، قواعد و مقررات مافوق، حقوق عرفی، رویه‌های عملی و چنانکه صریحاً آمده است عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی ارجاع کرده‌اند.^{۷۰} اگرچه مقررات ق.ت.م.ا. در زمینه اعتبارات اسنادی در مقایسه با ع.ر.م.ا. ۶۰۰ ظاهراً مختصر و کلی است (چنانکه ماده ۵ ق.ت.م.ا. دارای ۱۸ بند و ع.ر.م.ا. ۶۰۰ دارای ۳۸ ماده است) واقعیت این است که قانونگذار امریکایی از وجود عرف‌ها و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی نهایت استفاده را به عمل آورده است. او نه تنها به کمک آن از حجیم کردن مقررات خود اجتناب ورزیده، بلکه از تمام قابلیت‌های ع.ر.م.ا. به منظور تکمیل و غنای ق.ت.م.ا. بهره‌برداری کرده است.

به علاوه، با پیش‌رو گذاشتن مقررات ع.ر.م.ا. و کشف زوایای ناقص و مبهم آن به تهیه و تدوین مقررات کامل‌تری در زمینه اعتبارات اسنادی برای کشور خود نائل آمده است. آنچه از مطالب و قرائن موجود در شرح رسمی ق.ت.م.ا. برمی‌آید آن است که ماده ۵ به اتکای وجود ع.ر.م.ا. خود را درگیر تدوین مقررات مفصل عملی نکرده است. چنانکه مطالعه شد مقررات

70. *Ibid.*, p. 584, No. 2.

ق.ت.م.ا. در زمینه انتقال اعتبارات بسیار مختصر است درحالی که ع.ر.م.ا. به طور مفصل به این مهم پرداخته است. در مقابل، در مورد واگذاری عواید که ع.ر.م.ا. آن را به قوانین ملی واگذار نموده ق.ت.م.ا. توجه بیشتر به این موضوع را ضروری دیده است یا در بحث تقلب که ع.ر.م.ا. ۶۰۰ با یک حکم به این مسئله پایان داده و احقاق حق متقاضی را به مقررات داخلی وا گذاشته، ق.ت.م.ا. با درک این خلأ به طور دقیق و روشن ابهامات را برطرف ساخته است. برخلاف آنچه بعضاً گفته شده^{۷۱} نگارنده این موضع ع.ر.م.ا. را در بحث تقلب و جعل تأیید کرده و معتقد است از آنجا که این مسئله به نظم عمومی کشورها ارتباط پیدا می کند و قوانین و مقررات مربوط به آن از قواعد آمره تلقی می گردد، دخالت بیشتر ع.ر.م.ا. در این زمینه نمی تواند حرکت شایسته ای باشد و چه بسا همانند سایر مقررات خود از مقبولیت عام برخوردار نگردد.^{۷۲}

مقررات ق.ت.م.ا. به نحوی تهیه و تنظیم شده اند که در عین اختصار، استفاده از فناوری الکترونیک را نیز در عملیات اعتبار اسنادی به رسمیت شناخته و دربرمی گیرند (بندهای ۱۰۲-۵ «الف» ۱۴ و ۱۰۴-۵)، درحالی که ع.ر.م.ا. ۶۰۰ مقررات مجزایی را تحت عنوان «الحاقیه برای ارائه الکترونیک اسناد»^{۷۳} بدین منظور در نظر گرفته است و آنچه اتاق بازرگانی به عنوان ع.ر.م.ا. در مورد اعتبارات اسنادی منتشر کرده، از این جهت نیز مجموعه مقررات مفصل تری است.

به نظر می رسد ق.ت.م.ا. الگوی مناسبی برای قانونگذار ایرانی از جهت بهره برداری کامل از ع.ر.م.ا. و در عین حال تکمیل آن است.

۷۱. یانگ- گائو، ایکس، بوکلی- روس. پی. «مطالعه تطبیقی در مورد قاعده تقلب و معیار آن در حقوق اعتبارات اسنادی»، ترجمه ماشاءالله بناءنیاسری، مجله حقوقی، ش ۳۶، ۱۳۸۶، ص ۳۲۱.

۷۲. جهت مطالعه نظر موافق مراجعه شود به: «تقلب در معاملات موضوع اعتبارات اسنادی و ضمانتنامه های بین المللی»، ترجمه محسن محبی، مجله حقوقی، ش ۲، ۱۳۶۳، ص ۶۶.